

GUVERNUL ROMÂNIEI

PROGRAMUL DE CONVERGENȚĂ 2023-2026

- MAI 2023 -

CUPRINS:

INTRODUCERE

1. CADRUL GENERAL ȘI OBIECTIVELE POLITICII ECONOMICE

POLITICA FISCALĂ

POLITICA MONETARĂ ȘI A CURSULUI DE SCHIMB

2. PERSPECTIVE ECONOMICE

ECONOMIA LA NIVEL GLOBAL

PERSPECTIVE ECONOMICE ACTUALE ȘI EVOLUȚII CICLICE

SCENARIUL PE TERMEN MEDIU

IMPLEMENTAREA PLANULUI NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR)

3 POLITICA FISCAL-BUGETARĂ

DEFICITUL BUGETAR ÎN ANUL 2022

POLITICA FISCAL-BUGETARĂ ÎN 2023 ȘI PE TERMEN MEDIU

4. EVOLUȚIILE ȘI NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE

5. ANALIZA DE SENZITIVITATE ȘI COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ

SENZITIVITATEA DATORIEI PUBLICE

COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

6 SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANȚELOR PUBLICE

7 CALITATEA FINANȚELOR PUBLICE

8. ANEXE

INTRODUCERE

Actuala ediție a Programului de convergență pentru perioada 2023-2026 a fost elaborată în baza Regulamentului (CE) nr. 1466/1997 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice, modificat prin Regulamentul (CE) nr. 1055/2005 al Consiliului și Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 al Parlamentului European și al Consiliului.

Programul de convergență 2023-2026 este realizat ținând cont de Codul de conduită referitor la Specificațiile privind Implementarea Pactului de Stabilitate și Creștere și de Liniile orientative pentru formatul și conținutul Programelor de stabilitate și de convergență din 5 iulie 2016.

Transmiterea de către statele membre și evaluarea de către Comisia Europeană a Programului de convergență reprezintă o componentă a Semestrului European, care reprezintă un ciclul de coordonare a politicilor economice și bugetare. Semestrul European este instrumentul principal pentru Strategia Europa 2020, instrumentul preventiv al Pactului de Stabilitate și Creștere (amendat prin intrarea în vigoare, în data de 13 decembrie 2011, a pachetului de 6 acte comunitare), al Procedurii de dezechilibre macroeconomice și al Pactului Euro Plus.

România face obiectul Procedurii de deficit excesiv (PDE) de la începutul anului 2020, primind o recomandare din partea Comisiei Europene pe baza deficitului bugetar înregistrat în anul 2019 peste valoarea de referință din Pactul de stabilitate și creștere, de 3% din PIB. Conform recomandării Consiliului UE, procedura de deficit excesiv trebuie încheiată până în anul 2024.

1. CADRUL GENERAL DE POLITICI ȘI OBIECTIVELE PRINCIPALE

POLITICA FISCALĂ

Consolidarea fiscală post-pandemie este în concordanță cu recomandarea Consiliului UE. Începând cu 2020, România, spre deosebire de celelalte state membre ale UE, face obiectul Procedurii de deficit excesiv (PDE). Procedura a fost inițiată în aprilie 2020, fiind determinată de încălcarea limitei de deficit bugetar de 3% în 2019. În iunie 2021, Consiliul UE a emis o recomandare României pentru a pune capăt situației de deficit excesiv până cel târziu în 2024, stabilind țintele de deficit ESA la 8,0% din PIB pentru 2021, 6,2% din PIB pentru 2022, 4,4% din PIB pentru 2023 și 2,9% din PIB pentru 2024. Anul 2021 a marcat debutul perioadei de reducere a deficitului bugetar, ajustarea fiscală realizată în perioada 2021-2022 fiind de 3 puncte procentuale din PIB comparativ cu anul 2020, în linie cu recomandarea Consiliului UE. Cu toate că anul trecut conjunctura economică nefavorabilă a reclamat măsuri de sprijin financiar pentru agenții economici și populație, Guvernul și-a îndeplinit obiectivul de reducere a deficitului bugetar - la 6,2% din PIB, cu 0,9 puncte procentuale mai redus față de cel înregistrat în anul 2022-, în contextul în care performanța economică și măsurile din domeniul energiei au susținut rezultatul pozitiv al veniturilor, concomitent cu o ajustare marginală a ponderii în PIB a cheltuielilor.

Guvernul își menține angajamentul de consolidare fiscală pe termen mediu. Politica fiscal-bugetară pe termen mediu este orientată către reducerea deficitului bugetar printr-un efort de consolidare sustenabil și echilibrat, care să nu afecteze capacitatea de susținere a economiei și de promovare a investițiilor, vizând o creștere mai limitată a cheltuielilor curente și o continuare a eforturilor de îmbunătățire a colectării veniturilor. Traectoria de ajustare a deficitului asumată până în 2024 este în linie cu recomandarea Consiliului UE. Ajustarea va reflecta reducerea ponderii în PIB a cheltuielilor permanente, cu precădere pe seama menținerii unei politici salariale și de asistență socială prudente în sectorul bugetar. Totodată, creșterea ponderii veniturilor bugetare va fi susținută de absorbția accelerată a fondurilor europene, concomitent cu îmbunătățirea colectării creanțelor fiscale, în contextul implementării reformelor și investițiilor cuprinse în Planul Național de Redresare și Reziliență.

Ajustarea deficitului bugetar pe termen mediu este esențială pentru diminuarea dezechilibrelor macroeconomice și, totodată, pentru crearea spațiului fiscal necesar implementării investițiilor finanțate din fondurile europene disponibile pentru România la un nivel record. Coordonarea politicii fiscale în contextul actual reprezintă o provocare, dată fiind, pe de o parte, nevoia de consolidare fiscală, în linie cu angajamentele asumate de România și, pe de altă parte, nevoia de a menține sprijinul acordat mediului de afaceri și gospodăriilor vulnerabile în contextul actual nefavorabil, respectiv necesitatea realizării spațiului fiscal care să permită implementarea investițiilor finanțate din fondurile europene, în prezența constrângerilor de menținere a deficitului la 3% din PIB.

Potrivit Statutului său, Banca Națională a României are ca obiectiv fundamental asigurarea și menținerea stabilității prețurilor, reprezentând cea mai bună contribuție pe care politica monetară o poate aduce la creșterea durabilă a economiei. BNR formulează și implementează politica monetară în contextul strategiei de țintire directă a inflației, urmărind readucerea/mentținerea pe termen mediu a ratei anuale a inflației în linie cu ținta de inflație de $2,5\% \pm 1$ punct procentual și coborârea ei pe orizontul mai îndepărtat de timp la un nivel compatibil cu definiția cantitativă a stabilității prețurilor adoptată de Banca Centrală Europeană.

Din această perspectivă, cadrul macroeconomic și financiar al anului 2022 a reclamat accentuarea considerabilă a ajustării conduitei politicii monetare, în condițiile în care agresiunea rusă împotriva Ucrainei a amplificat substanțial impactul inflaționist al șocurilor globale pe partea ofertei produse în contextul pandemiei, agravând criza energetică și blocajele în lanțuri de producție și exacerbând creșterea prețurilor altor mărfuri, mai ales ale materiilor prime agroalimentare. Constrângerile și efectele adverse astfel exercitate asupra activității economice au fost atenuate semnificativ de ridicarea restricțiilor de mobilitate în primele luni ale anului și de reziliența economiilor europene, precum și de volumul crescut de fonduri europene atrase și de măsurile guvernamentale implementate în vederea sprijinirii populației și firmelor, dar în condițiile continuării procesului de consolidare bugetară, corespunzător angajamentelor asumate în cadrul procedurii de deficit excesiv.

Astfel, rata anuală a inflației și-a accelerat puternic ascensiunea în semestrul I 2022, inclusiv în raport cu previziunile, ajungând în decembrie la 16,37%, mult deasupra intervalului țintei, în principal ca efect al accentuării scumpirii alimentelor procesate, dar și sub influența majorării prețului combustibililor și a prețurilor la energie electrică și gaze naturale, temperată totuși semnificativ sau chiar inversată în a doua parte a anului de măsuri de plafonare /compensare, de efecte de bază și de corecții descendente ale cotațiilor unor mărfuri. Rata anuală a inflației CORE2 ajustat a crescut chiar mai alert pe parcursul întregului an, până la 14,6% în decembrie 2022, depășind așteptările, în condițiile în care efectele directe și indirecte ale creșterii prețurilor materiilor prime agroalimentare, energiei și transportului, precum și influențele blocajelor în lanțuri de producție și aprovizionare au fost potențate de anticipațiile inflaționiste tot mai ridicate pe termen scurt și de reziliența cererii pe anumite segmente, precum și de ponderea însemnată deținută în coșul acestei componente de produse alimentare și de cele importate.

Amplificarea continuă și peste așteptări a impactului inflaționist al șocurilor globale pe partea ofertei a antrenat și o deteriorare progresivă și de proporții a perspectivei inflației, mai cu seamă în primul semestru, toate prognozele trimestriale actualizate în cursul anului indicând continuarea creșterii ratei anuale a inflației pe orizontul apropiat de timp, la maxime de două cifre tot mai ridicate, mult peste limita de sus a intervalului țintei. Dinamica inflației se anticipa să

descrească ulterior doar gradual, pe o traiectorie revizuită substanțial și succesiv în sens ascendent, care în rundele de prognoză din mai și noiembrie 2022 era așteptată să se mențină semnificativ deasupra intervalului țintei la finele orizontului prognozei, chiar și în condițiile prelungirii duratei schemelor de plafonare a prețurilor energiei. Balanța riscurilor la adresa perspectivei inflației induse de factorii pe partea ofertei a rămas înclinată în sens ascendent până spre finele anului 2022, în contextul prelungirii agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei cu potențiale implicații mai severe asupra cotațiilor mărfurilor energetice și lanțurilor de producție și aprovizionare, dar și pe fondul secetei extinse la nivel european.

Un asemenea context a reclamat reacții consecutive și atent dozate ale politicii monetare, în scopul ancorării anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și al prevenirii declanșării unei creșteri autoîntreținute a nivelului general al prețurilor de consum – eventual printr-o spirală salarii-prețuri –, dar și din perspectiva credibilității băncii centrale. În același timp, din partea factorilor fundamentali se prefigurau presiuni inflaționiste mai pregnante în a doua parte a anului, inclusiv în raport cu prognozele precedente, în condițiile în care economia a crescut sensibil peste așteptări în primele trimestre din 2022, astfel încât excedentul de cerere agregată s-a mărit continuu în acest interval, contrar previziunilor. Totodată, costul unitar cu forța de muncă din industrie și-a accelerat considerabil creșterea anuală de două cifre în semestrul II 2022, și ca efect al accentuării deteriorării productivității muncii, în contextul crizei energetice și al blocajelor în lanțuri de producție. La rândul său, deficitul de cont curent a continuat să se majoreze alert de-a lungul anului, dar inclusiv sub influența înrăutățirii raportului de schimb și a creșterii ample a fluxurilor de profituri reinvestite și dividende redistribuite. Potrivit evaluărilor din semestrul II 2022, creșterea economică urma însă să decelereze puternic în 2023 și să se revigoreze doar ușor în 2024, perspectivă ce făcea probabilă restrângerea relativ rapidă a gap-ului PIB și coborârea acestuia în teritoriul negativ începând cu trimestrul IV 2023, implicând epuizarea într-un orizont scurt de timp a presiunilor inflaționiste pe partea cererii. De asemenea, gradul de tensionare a pieței muncii s-a atenuat ușor în ultimele luni ale anului 2022 și era așteptat să se mai reducă în perspectivă apropiată, în principal pe fondul costurilor foarte ridicate cu energia, după ce în primul semestru din 2022 acesta a continuat să crească, rămânând totuși considerabil inferior valorilor pre-pandemie.

În același timp, escaladarea agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei genera incertitudini și riscuri considerabile la adresa perspectivei activității economice, implicit a evoluției pe termen mediu a inflației, prin efectele potențial exercitate, pe multiple căi, asupra cererii de consum și a celei de investiții, precum și asupra dinamicii economiei europene/globale și a percepției de risc asupra economiilor din regiune, cu impact asupra costurilor de finanțare. O sursă majoră de incertitudini și riscuri o constituia, de asemenea, absorbția fondurilor europene, în special a celor aferente programului „Next Generation EU”, condiționată de îndeplinirea unor ținte și jaloane asumate prin Planul Național de Redresare și Reziliență. Incertitudini și riscuri erau asociate însă și

conduitei politicii fiscale, având în vedere cerința continuării consolidării bugetare în contextul procedurii de deficit excesiv și al tendinței generale de înăsprire a condițiilor de finanțare, dar și conjunctura economică și socială dificilă pe plan intern și global, precum și seturile de măsuri suplimentare aplicate în 2022 în vederea sprijinirii populației și firmelor, cu potențiale implicații adverse asupra parametrilor bugetari.

Incertitudini și riscuri mari au venit și din ascensiunea puternică a inflației pe plan european și mondial, ce a determinat băncile centrale din regiune să accelereze sau să continue majorarea alertă a ratelor dobânzilor reprezentative și a provocat inițierea în devans de către Fed, iar ulterior și de către BCE, a ciclului de creștere relativ rapidă a ratei dobânzii. Totodată, izbucnirea agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei și așteptările privind normalizarea mai rapidă a conduitei politicilor monetare ale băncilor centrale majore au antrenat noi episoade de creștere a volatilității pe piața financiară internațională în semestrul I, precum și o deteriorare semnificativă a sentimentului investitorilor financiari față de regiune, de natură să amplifice riscurile la adresa cursului de schimb al leului, pe fondul accentuării dezechilibrului extern și al incertitudinilor asociate consolidării bugetare.

Un asemenea context a reclamat accelerarea graduală a ciclului de creștere a ratei dobânzii de politică monetară în semestrul I 2022 și prelungirea acestuia ulterior în condițiile diminuării prudente a pasului de majorare. Astfel, BNR a mărit rata dobânzii-cheie de 9 ori consecutiv în intervalul ianuarie 2022-ianuarie 2023, cu un total de 5,25 puncte procentuale, până la nivelul de 7,0%. În mod corespunzător, rata dobânzii pentru facilitatea de creditare a fost majorată până la 8,0%, iar cea aferentă facilității de depozit până la 6,0%. Totodată, BNR a păstrat controlul ferm asupra lichidității de pe piața monetară și a menținut nivelurile în vigoare ale ratelor rezervelor minime obligatorii pentru pasivele în lei și în valută ale instituțiilor de credit. Prin aceste măsuri s-a urmărit ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și stimularea economisirii, în vederea readucerii durabile a ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară de 2,5% ±1 punct procentual, într-o manieră care să contribuie la realizarea unei creșteri economice sustenabile.

Pe acest fond, de natură să alimenteze și așteptările privind continuarea creșterii ratei dobânzii-cheie, principalele cotații ale pieței monetare interbancare și-au accentuat puternic trendul crescător în primele trei trimestre și s-au menținut apoi considerabil deasupra ratei dobânzii de politică monetară, poziționate totuși pe o traiectorie descrescătoare. Totodată, cursul de schimb leu/euro a rămas relativ stabil în prima parte a anului, inclusiv în contextul acțiunilor BNR în sfera gestionării lichidității, iar ulterior moneda națională a tins să se aprecieze față de euro și s-a întărit semnificativ în raport cu dolarul SUA, recuperând astfel consistent din pierderea de valoare suferită în primele trei trimestre ale anului.

BNR a menținut rata dobânzii de politică monetară la nivelul de 7,0% în luna februarie 2023, în condițiile în care dinamica anuală a inflației a ajuns pe un platou în trimestrul IV 2022, așa cum s-

a previzionat, iar potrivit noilor evaluări este prognozată să descrească semnificativ mai alert până la mijlocul anului viitor decât s-a anticipat anterior, îndeosebi din trimestrul III 2023, în contextul prelungirii schemelor de plafonare și compensare a prețurilor la energie până la 31 martie 2025 și al redefinirii caracteristicilor acestora începând cu 1 ianuarie 2023 .

În perspectivă, politica monetară va continua să urmărească readucerea și menținerea ratei anuale a inflației în linie cu ținta staționară, inclusiv prin ancorarea anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu, în condițiile unor costuri cât mai reduse în termenii creșterii economice. Calibrarea parametrilor politicii monetare, inclusiv a ratei dobânzii-cheie a BNR, în contextul adecvării condițiilor monetare reale, va fi corelată în principal cu comportamentul anticipațiilor inflaționiste pe termen mediu și cu riscurile la adresa acestuia, precum și cu natura/intensitatea presiunilor decurgând din poziția ciclică a economiei, anticipată a-și diminua gradual valoarea pozitivă din trimestrul IV 2022 și a redeveni ușor negativă spre finele anului 2024. Un rol major în fundamentarea deciziilor vor continua să-l dețină incertitudinile și riscurile asociate perspectivei inflației, având ca surse majore, cel puțin pe termen scurt, agresiunea rusă împotriva Ucrainei. Relevante vor rămâne, de asemenea, evoluțiile de pe piața internațională, alături de deciziile de politică monetară ale băncilor centrale majore și de atitudinea băncilor centrale din regiune, iar repere însemnate vor fi, pe mai departe, caracteristicile mecanismului de transmisie a politicii monetare, mai ales ale procesului de creditare a sectorului privat și ale comportamentului de economisire. Deosebit de importante din perspectiva formulării politicii monetare vor continua să fie dinamica consolidării bugetare – cu implicații inclusiv asupra primei de risc suveran și a costurilor de finanțare –, precum și absorbția fondurilor europene, mai ales a celor aferente programului „Next Generation EU”, prezumată a accelera și a extinde reformele structurale, în condițiile în care un mix echilibrat de politici macroeconomice, împreună cu sporirea potențialului și întărirea rezilienței economiei românești, sunt esențiale pentru asigurarea stabilității prețurilor pe termen mediu, ca premisă a unei creșteri economice sustenabile.

2. PERSPECTIVE ECONOMICE

ECONOMIA LA NIVEL GLOBAL

Fondul Monetar Internațional (aprilie 2023) estimează o creștere economică la nivel global de 2,8% pentru anul 2023 și 3,0% pentru 2024 (ambele estimări fiind cu 0,1 p.p. sub valorile din prognoza de iarnă). Scenariul de bază cu o creștere economică redusă este marcat de menținerea unor politici monetare restrictive în vederea temperării inflației, deteriorarea piețelor financiare, continuarea agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei și de extinderea fragmentării geo-economice. Economiiile avansate se așteaptă să înregistreze în medie o creștere economică de 1,3% în acest an și, respectiv, 1,4% în 2024, în timp ce în țările în curs de dezvoltare se preconizează să se materializeze creșteri mai pronunțate, de 3,9% în 2023 și 4,2% în 2024. Pentru statele din zona Euro, se estimează un avans de 0,8% în 2023 (cu 0,1 p.p. peste estimările din iarnă și cu 0,3 p.p. peste estimările din toamna anului trecut), ca urmare în special a ajustării prognozelor de creștere economică pentru Spania (+0,4 p.p. până la 1,5%) și Italia (0,1 p.p., până la 0,7%). Pentru economia Germaniei se estimează o ușoară recesiune în acest an (-0,1%) urmată de un avans de 1,1% în 2024. În 2024, economiile zonei Euro ar putea avansa cu 1,4%.

Conform celor mai recente date publicate de **Banca Mondială (aprilie 2023)**, cu excepția Rusiei și a Ucrainei, se estimează o decelerare a creșterii economice în economiile ce formează regiunea Europa și Asia centrală până la 2,4% în 2023 de la 4,7% în anul anterior, reflectând impactul condițiilor financiare mai stricte, al inflației persistente și al cererii externe reduse. Creșterea în 2023 ar putea fi și mai slabă în condițiile escaladării agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, dacă politica monetară la nivel global și regional se înăsprește accelerat sau dacă are loc o inversare bruscă a fluxurilor de capital în regiune. Pentru anul 2024 se așteaptă o creștere economică de 2,7% la nivelul regiunii. Față de proiecțiile din luna ianuarie pentru acest an, perspectiva de creștere a regiunii s-a îmbunătățit cu 1,3 p.p., în timp ce pentru 2024 creșterea economică a fost revizuită ușor în jos cu 0,1 p.p. Pentru statele ce formează regiunea Europa Centrală (Bulgaria, Croația, Ungaria, Polonia și România) creșterea economică pentru 2023, comparativ cu prognoza anterioară, a fost menținută la 1,1% și ajustată în sus cu 0,2 p.p. pentru anul 2024 (2,9%).

Estimările **Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OCDE)** din luna martie indică o creștere medie a PIB-ului global de 2,6% în 2023 și 2,9% în 2024, o rată apropiată de tendința pre-pandemică. La începutul anului 2023, au apărut semne de redresare a creșterii globale după evoluția slabă de la sfârșitul anului 2022, datele lunare de la începutul acestui an indicând o îmbunătățire pe termen scurt a perspectivelor de creștere în cele mai mari economii. În cazul SUA, datele statistice au surprins pozitiv în luna ianuarie. Se preconizează că avansul economiei globale va rămâne sub tendințe în perioada 2023-2024, inflația temperându-se treptat, pe măsură ce înăsprirea rapidă și sincronizată a politicii monetare din ultimul an produce efecte. Prețurile mai scăzute ale mărfurilor și redeschiderea completă a economiei Chinei susțin o revizuire

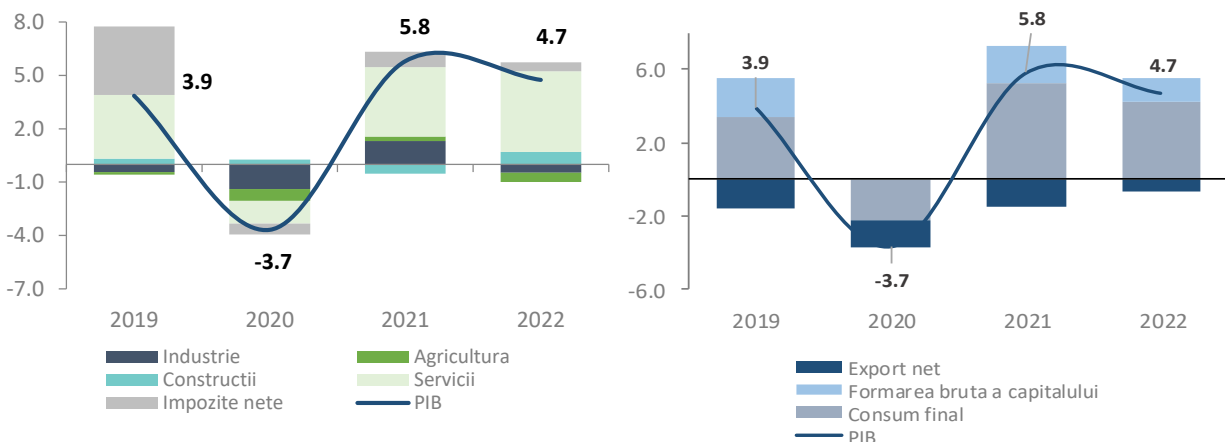
ascendentă modestă pentru 2023 a previziunilor de creștere ale OCDE, însă beneficiile sunt pe termen scurt. Impactul înăsprii condițiilor financiare este probabil să se resimtă în timp în întreaga economie, în special asupra investițiilor private. Creșterea în zona euro va fi, de asemenea, lentă în 2023, dar beneficiile prețurilor mai scăzute la energie și ale inflației mai mici ar trebui să sprijine îmbunătățirea treptată a activității economice, creșterea medie anuală în 2024 urmând să fie aproape dublă (1,5%) față de cea din 2023 (0,8%).

PERSPECTIVE ECONOMICE ACTUALE ȘI EVOLUȚII CICLICE

În anul 2022, economia mondială a trebuit să facă față atât problemelor determinate de criza sanitară, cât și celor generate de declanșarea agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei. Creșterea accelerată a prețurilor a condus la niveluri record ale inflației. De asemenea, problemele cu aprovizionarea în industrie și criza energetică s-au intensificat odată cu declanșarea agresiunii. În ceea ce privește țara noastră, din punct de vedere al crizei sanitare situația s-a îmbunătățit iar redeschiderea economiei a permis desfășurarea tuturor activităților în condiții normale și a impulsionat consumul și, în special, serviciile de piață. În acest context, economia României a reușit să facă față șocurilor, înregistrând în anul 2022, conform datelor provizoriu 2 publicate de INS, o creștere a produsului intern brut de 4,7%.

Pe partea ofertei, avansul economiei s-a bazat pe servicii și construcții, în timp ce industria și agricultura au temperat nivelul creșterii economice prin evoluții negative. Sectorul serviciilor, pe fondul revenirii la normal a tuturor activităților, dar și a performanțelor considerabile din domenii cu un aport sporit de valoare adăugată, a înregistrat o majorare de 7,7%, ceea ce s-a concretizat într-o contribuție de 4,5 puncte procentuale la dinamica PIB, reprezentând peste 90% din nivelul creșterii economice. În cadrul acestui sector, ramura „informații și comunicații” a fost cea mai dinamică din economie, cu o creștere semnificativă (20,0%), continuând astfel rezultatele bune din ultimii ani. Contribuția acestui sector la avansul PIB a fost de 1,3 puncte procentuale. De remarcat și saltul important din domeniul „serviciilor suport, profesionale și administrative” cu un ritm anual de 13,1%, în condițiile în care desfășurarea acestor activități a revenit. În sectorul construcțiilor rezultatele din 2022 au fost peste așteptări, valoarea adăugată brută majorându-se cu 11,2%, consecință a evoluțiilor spectaculoase din a doua jumătate a anului, în ciuda problemelor cu care se confruntă acest domeniu ca urmare a nivelului ridicat al prețurilor materialelor și deficitul de forță de muncă. Contribuția la creșterea reală a PIB a fost de 0,7 puncte procentuale. Industria a continuat să resimtă amplificarea dificultăților legate de aprovizionare, dar și creșterea prețurilor produselor energetice. Astfel, în anul 2022, valoarea adăugată brută din industrie s-a redus cu 2,3%, diminuând avansul economiei cu 0,5 puncte procentuale. Sectorul agricol a fost afectat, în anul 2022, pe de o parte de condițiile climatice vitrege (în principal în sfera culturilor păioase), iar pe de altă parte de majorările de prețuri (combustibil, îngrășăminte, etc.), ceea ce a condus la restrângerea volumului de activitate cu 11,6% și diminuarea creșterii economice cu 0,5 puncte procentuale.

Contribuții la creșterea reală a PIB

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din punct de vedere al elementelor de utilizare, avansul economiei în anul 2022 reflectă cu precădere creșterea cererii interne (5,2%). Consumul privat, a avut o creștere robustă (+5,5%), fiind principalul susținător al creșterii economice cu o contribuție de 3,4 puncte procentuale. Ca urmare a situației economice interne, precum și al crizei externe provocate de agresiunea rusă împotriva Ucrainei, care au necesitat luarea unor măsuri de protejare a populației vulnerabile, consumul guvernamental a înregistrat o creștere cu 4,3%, contribuind cu 0,8 puncte procentuale la creșterea economică. Rezultatele deosebite din sectorul construcțiilor din a doua jumătate a anului s-au reflectat corespunzător în dinamica investițiilor brute (+8,0% față de anul 2021), contribuind cu 1,9 puncte procentuale la creșterea economică. Efectul s-a concretizat într-o îmbunătățire semnificativă a ratei de investiție (25%), ceea ce asigură premisele trecerii la un nou model de creștere economică bazat pe investiții. Pe latura externă, satisfacerea cererii ridicate de investiții a necesitat importuri de bunuri și servicii suplimentare, acestea avansând în anul 2022 cu 9,9%, în timp ce exporturile de bunuri și servicii au înregistrat, în termeni reali, o creștere ușor inferioară (9,6%). Efectul celor două componente s-a concretizat într-o contribuție negativă a exportului net la creșterea produsului intern brut de 0,7 puncte procentuale.

Majorările semnificative ale prețurilor producției industriale, ale materialelor de construcții și ale prețurilor de consum s-au reflectat implicit și în valoarea deflatorului produsului intern brut. La nivelul anului 2022 acesta a depășit cu 13,4% anul 2021, cea mai mare contribuție (6,4 puncte procentuale) având-o deflatorul valorii adăugate brute din industrie care s-a majorat cu 33,3%. Pentru prima dată din 2008, deflatorul PIB a atins valori exprimate cu 2 cifre.

În 2022, similar cu evoluția prețurilor de consum la nivel global, prețurile bunurilor și serviciilor din România s-au înscris pe un trend ascendent. În decembrie s-a înregistrat o rată anuală de 16,4%, fiind cea mai mare creștere din ultimii 20 ani. Presiunile inflaționiste interne au fost

generate, în principal, de creșterile de preț survenite la bunurile energetice, care au fost transmise în costurile de producție, dar și de majorările prețurilor mărfurilor alimentare. Ca medie anuală, inflația s-a situat pe un platou înalt al valorilor, rata anuală fiind de 13,8%. Creșteri peste medie s-au remarcat la prețurile mărfurilor alimentare (15,7%), fiind urmate de mărfurile nealimentare (14,7%), în timp ce tarifele pentru servicii s-au majorat într-un ritm mai lent, cu 7,8%.

Rata anuală a inflației și-a continuat trendul ascendent și în primul trimestru al anului curent, deși dinamica prețurilor la energie electrică și gaze naturale a înregistrat o diminuare determinată de introducerea unei noi scheme guvernamentale de compensare și plafonare a prețurilor pentru populație. Creșteri peste așteptări ale prețurilor de consum s-au manifestat în principal, pe componenta mărfurilor alimentare, în contextul producerii unor efecte de runda a doua, induse de nivelul ridicat al prețurilor energetice manifestat anterior. În luna martie a anului curent, prețurile de consum și-au temperat ușor creșterea, ajungând la un nivel de 14,5%. Pe medie, primul trimestru al anului 2023 s-a încheiat cu o inflație de 15,04%, din care avansul cel mai semnificativ a fost înregistrat de bunurile alimentare (22,12%), urmate apoi de cele nealimentare (11,88%) și de servicii (10,49%).

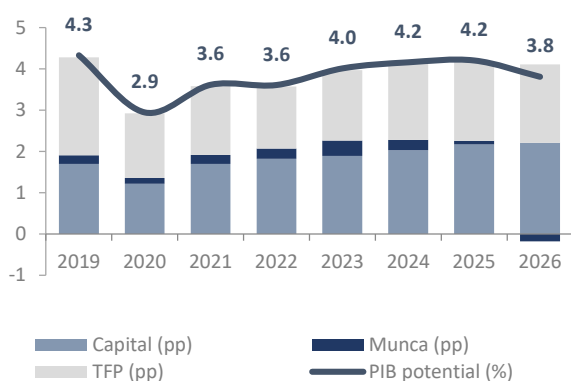
România a reușit să păstreze un echilibrul economic relativ stabil, inclusiv în ceea ce privește piața forței de muncă care a fost susținută de instituirea unor măsuri de sprijin destinate salariaților și angajatorilor, îmbunătățirea flexibilității la locul de muncă, precum și redirecționarea resurselor umane către sectoarele mai puțin afectate de criză și cu perspectivă de creștere în următorii ani. În aceste condiții, în 2022, față de anul anterior, s-a înregistrat o creștere atât a populației ocupate, cât și a numărului de salariați (cu 0,7%, respectiv cu 1,1%), în timp ce rata șomajului BIM s-a menținut constantă (la 5,6%). Rata de ocupare a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) a fost de 63,1%, în creștere cu 1,2 puncte procentuale față de anul anterior, iar rata de ocupare a populației în vârstă de 20-64 ani a fost de 68,5%, cu 1,4 puncte procentuale mai mare decât anul anterior. Rata tinerilor de 15 – 24 ani neocupați, care nu urmează nicio formă de educație sau de instruire (rata NEET), continuă să fie relativ ridicată, poziționându-se la valoarea de 17,5% în 2022, de la 18,0% în 2021 (comparativ cu media UE de 9,6% în 2022, respectiv 10,8% în 2021). În 2022, conform datelor AMIGO, evoluția pozitivă atât a ocupării forței de muncă, cât și a numărului de salariați (pondere de 85,3% în populația ocupată) s-a datorat în special dinamicilor pozitive din industria extractivă cu 7,9%, construcții cu 1,5% și servicii cu 1,6%.

EVOLUȚII CICLICE

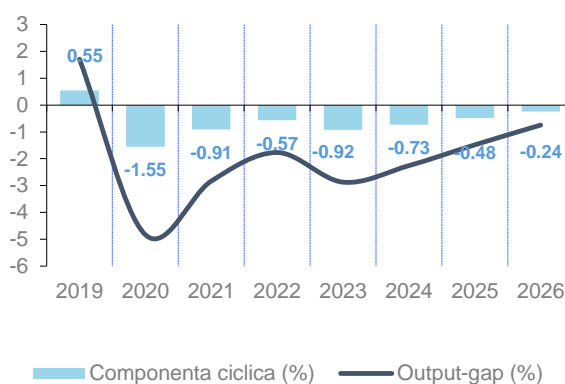
Creșterea economică potențială se redresează ca urmare a investițiilor din economie. Pentru anul 2023 creșterea potențială este estimată la 4%, iar pe măsură ce implementarea investițiilor din PNRR avansează, potențialul economiei românești se apropie de nivelul anterior pandemiei și agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei. Dacă în perioada pre-pandemică contribuția factorilor la creșterea economică potențială era puternic asimetrică în favoarea productivității totale a

factorilor - TFP (circa două treimi), în prezent, datorită investițiilor preconizate în cadrul PNRR (la care se adaugă fluxul susținut de ISD precum și investițiile din efort bugetar intern) contribuțiile stocului de capital și TFP sunt aproximativ comparabile. În ceea ce privește contribuția factorului muncă la creșterea potențială, aceasta este afectată negativ de evoluțiile demografice, însă în medie se menține pozitivă datorită îmbunătățirilor structurale de pe piața muncii, în condițiile în care trendul ratei de activitate a populației în vârstă de 15-74 ani este ușor ascendent și influxului din ce în ce mai mare de lucrători din străinătate în condițiile unei integrări eficiente pe piața muncii din România.

Creșterea PIB potențial și contribuția factorilor

Output-gap și componenta ciclică

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

În aceste condiții, output-gap se situează la valori negative, însă urmează o traiectorie de închidere relativ rapidă, evoluând de la -2,9% din PIB potențial în anul 2023 la 0,7% din PIB potențial în anul 2026. Pe fondul continuării creșterii economice estimată pentru perioada 2023 - 2026, se așteaptă ca piața muncii să înregistreze o evoluție favorabilă, creându-se condiții pentru creșterea numărului locurilor de muncă și îmbunătățirea ocupării pentru populația în vârstă de 20-64 ani (cu 5,3 puncte procentuale până în 2026, respectiv un nivel de 73,9%).

SCENARIUL PE TERMEN MEDIU

Prognoza de creștere economică pentru perioada 2023 - 2026 a luat în considerare: (i) reevaluarea evoluțiilor indicatorilor macroeconomici, în contextul agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei; (ii) efectele crizei energetice și ale perturbărilor în lanțurile de aprovizionare, manifestate încă din partea a doua a anului 2021, care s-au amplificat odată cu izbucnirea

razboiului; (iv) atragerea fondurilor europene prin Planul Național de Redresare și Reziliență precum și din Cadrul Financiar Multianual.

Pentru anul 2023, în prognoza de primăvară s-a menținut același nivel al creșterii economice ca în precedentele două variante, respectiv 2,8%, scenariul fiind considerat a fi unul prudent.

În primele luni ale anului curent activitatea economică din țara noastră s-a desfășurat într-un context nefavorabil, continuând atât agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, cât și criza energetică, ceea ce s-a reflectat în nivelul majorat al prețurilor și implicit deteriorarea puterii de cumpărare. În acest context creșterea din anul 2023 s-a fundamentat pe aportul pozitiv al construcțiilor, serviciilor și agriculturii. Astfel pentru construcții se preconizează menținerea tendinței din a doua parte a anului 2022, estimându-se o majorare a VAB cu 7%, un rol esențial avându-l atragerea și utilizarea cât mai eficientă a fondurilor din sursele europene în realizarea lucrărilor din acest domeniu. Pentru servicii s-a prognozat o creștere de 3,1%, acestea continuând să reprezinte un sector dinamic al economiei românești, în ciuda majorărilor semnificative ale prețurilor. În ceea ce privește agricultura, după un an cu o contracție accentuată a volumului de activitate, se preconizează în 2023 un salt cu 10,6% în condiții climatice favorabile acestui sector. De cealaltă parte evoluția industriei se va menține în prima jumătate a anului în teritoriul negativ pe fondul prelungirii cadrului nefavorabil generat de contextul geopolitic actual, așteptându-se o revenire spre finalul perioadei ceea ce a condus la estimarea unei reduceri cu 0,2% a VAB.

Pe elemente de utilizare, creșterea economică se bazează pe continuarea procesului investițional demarat începând cu a doua jumătate a anului 2022, susținut, în principal de sursele alocate din fondurile europene (PNRR și Cadrul financiar multianual 2021-2027), precum și din cele guvernamentale, estimându-se o creștere a formării brute de capital fix cu 6,8%, concretizându-se în investiții productive și eficiente cu efect de antrenare în întreaga economie. Perspectivele economice mai puțin favorabile, menținerea prețurilor la un nivel ridicat, precum și majorarea ratelor de dobândă la credite vor influența semnificativ dinamica consumului privat, fiind așteptată o creștere de doar 2,7% în anul 2023. Aportul pozitiv al cererii interne (+3,4 puncte procentuale) la creșterea reală a produsului intern brut va fi contrabalansat de contribuția negativă a exportului net (-0,6 puncte procentuale), creșterea, în termeni reali, a exportului de bunuri și servicii (+4,0%) fiind inferioară celei a importului de bunuri și servicii (+4,7%).

Componentele PIB - Creșterea economică

- modificări procentuale anuale -

	2022	2023	2024	2025	2026
PIB real	4,7	2,8	4,8	5,0	4,6
PIB nominal	18,7	12,9	10,5	8,8	8,0

Componentele PIB-ului real - partea ofertei

Industrie	-2,3	-0,2	4,0	4,9	4,4
Agricultură, silvicultură și piscicultură	-11,6	10,6	5,3	1,8	1,6

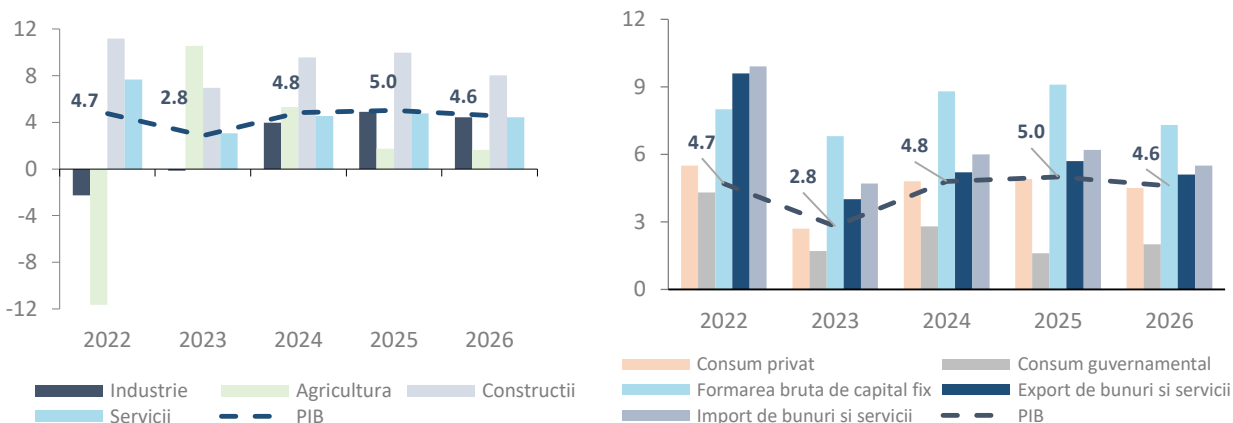
	2022	2023	2024	2025	2026
Construcții	11,2	7,0	9,6	10,0	8,0
Servicii	7,7	3,1	4,6	4,8	4,4
<i>Contribuții la creșterea PIB - metoda cheltuielilor (procente)</i>					
Cererea internă finală	6,1	3,7	5,7	5,7	5,1
Modificarea stocurilor	-0,6	-0,2	-0,1	0,0	0,0
Export net	-0,7	-0,6	-0,7	-0,6	-0,5
<i>Contribuții la creșterea PIB - partea ofertei (procente)</i>					
Industrie	-0,5	0,0	0,9	1,1	1,0
Agricultură, silvicultură și piscicultură	-0,5	0,5	0,3	0,1	0,1
Construcții	0,7	0,4	0,6	0,7	0,6
Servicii	4,5	1,8	2,6	2,7	2,5

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Pentru perioada 2024 – 2026 ritmul mediu anual de creștere este prognozat la 4,8%. Scenariul se bazează pe revenirea industriei, după declinul din anii precedenți, pe fondul redresării contextul economic, estimându-se astfel o evoluție medie anuală de 4,4%. Investițiile vor continua să joace un rol fundamental, dezvoltarea acestora fiind susținută de utilizarea fondurilor europene din PNRR și Cadrul financiar multianual. În aceste condiții, pentru construcții s-a prevăzut o rată medie anuală de 9,2% superioară celei a produsului intern brut. Și sectorul serviciilor va performa cu o creștere medie anuală de 4,6%, în cadrul acestora evidențiindu-se activitățile moderne cu valoare adăugată brută mare.

Evoluția produsului intern brut pe componente

- modificări procentuale față de anul anterior -

Sursa: INS și Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Cererea internă, cu un ritm mediu anual de 5,1%, va continua să reprezinte motorul creșterii economice bazându-se atât pe componenta de investiții, cât și pe cea de consum. În acest

interval, fondurilor atrase din PNRR și Cadrul financiar multianual vor avea un impact major în ceea ce privește investițiile brute din economie (formarea brută de capital fix va avansa cu un ritm mediu anual de 8,4%). Concomitent, ritmul mediu anual de creștere al consumului privat va fi unul moderat (+4,7%), iar consumul guvernamental se va majora, în medie, cu 2,1%. Exporturile de bunuri și servicii vor spori cu un ritm mediu anual de 5,3%, iar importurile de bunuri și servicii se vor mări, în medie, cu 5,9%. Evoluția acestora se va concretiza în diminuarea treptată a contribuției negative a exportului net la rata de creșterea reală a produsului intern brut, ajungând la sfârșitul intervalului de prognoză la 0,5 puncte procentuale.

În anul 2023, se estimează că inflația va crește spre un nivel mediu anual de 10,7% și va încheia anul la 7,4%. În perioada 2024-2026, se preconizează o tendință descendentă a inflației, pe măsură ce efectele șocurilor exercitate asupra ofertei se vor diminua, astfel încât inflația prognozată la sfârșitul anului 2026 va ajunge la 2,6%, respectiv 2,9%, ca medie anuală.

Perspectivile inflației

- % -	2022	2023	2024	2025	2026
- sfârșitul anului	16,4	7,4	3,9	2,9	2,6
- medie anuală	13,8	10,7	5,4	3,2	2,9

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

În anul 2022, exporturile și importurile României au înregistrat majorări cu 23,1% și 28,1% față de anul 2021, creșterile valorilor exprimate în euro având o componentă importantă de prețuri. În aceste condiții, deficitul comercial FOB-CIF a fost cu 44,0% mai mare decât nivelul anului 2021. În primele 2 luni ale anului 2023, comerțul internațional a pierdut din intensitate, în comparație cu aceeași perioadă a anului anterior, însă evoluția a fost una pozitivă, în sensul în care ritmul de creștere al exporturilor s-a situat cu 3,6 puncte procentuale peste cel al importurilor (9,0% față de 5,4%). În perioada ianuarie-februarie 2023, balanța comercială a atins o valoare de negativă de 4,4 miliarde euro, aceasta fiind alimentată, în principal, de zona de petrochimie (produse farmaceutice, îngrășăminte, materiale plastice etc.) care a generat 47,0% din nivelul pierderii externe și sectorul energetic (12,7%).

Pentru anul 2023, se așteaptă o creștere a exporturilor de bunuri cu 10,6% față de anul 2022 și o valoare de 101,7 miliarde euro, concomitent cu o majorare de 9,3% a importurilor, până la 137,8 miliarde euro. Pentru intervalul 2024-2026 se prognozează creșteri medii anuale ale exporturilor de bunuri de 7,4%, iar la importuri de 7,5%, dinamicele indicatorilor de export fiind corelate cu cele ale producției industriale și sectorului agricol.

Contul curent al balanței de plăți a înregistrat în anul 2022 un deficit cu 52,1% mai mare față de nivelul anului anterior, ajungând la o pondere în PIB de 9,3%. Finanțarea deficitului de cont

curent s-a realizat în proporție de peste 40% prin investiții străine directe, care au atins valoarea de 10,7 miliarde euro, acesta reprezentând cel mai ridicat nivel înregistrat după criza financiară din anul 2008. În primele două luni ale anului 2023, soldul contului curent a avut o valoare negativă de 2,61 miliarde euro, cu 17,1% mai puțin decât în aceeași perioadă a anului precedent, pe fondul reducerii cu 130 milioane euro a deficitului de bunuri și a majorării cu 48,3% a excedentului pe zona serviciilor, în special cele de telecomunicații, informatice și informaționale și transportul rutier de mărfuri.

Pe ansamblul anului 2023, deficitul contului curent al balanței de plăți se așteaptă să atingă o valoare de 26,2 miliarde euro, reprezentând 8,1% din PIB. Pe termen mediu, nivelul deficitului de cont curent se va menține la o valoare medie anuală de 27,3 miliarde euro, cu o pondere în PIB de 7,7% în anul 2024 și 6,7% în 2026. În perioada 2023-2026, ponderea în PIB a soldului net cu restul lumii, luând în calcul și contul de capital, se va menține negativă, cu un trend descendent, în condițiile unei contribuții mai ridicate a contului de capital.

IMPLEMENTAREA PLANULUI NAȚIONAL DE REDRESARE ȘI REZILIENȚĂ (PNRR)

Planul național de redresare și reziliență (PNRR) al României, evaluat pozitiv de Comisia Europeană și aprobat de către Consiliul Uniunii Europene la 28 octombrie 2021, a fost conceput astfel încât să asigure un echilibru optim între prioritățile Uniunii Europene și necesitățile de dezvoltare ale României, în contextul redresării după criza COVID-19, prin realizarea unor reforme majore și investiții cheie, care să sprijine reziliența, capacitatea de adaptare pentru situații de criză și potențialul de creștere respectiv facilitarea tranziției verzi și digitale. Structura planului se axează pe 15 componente integrate în cei 6 piloni ai Mecanismului de Redresare și Reziliență, însă cu o concentrare evidentă pe pilonul de tranziție verde, pentru a răspunde cât mai mult posibil la provocările legate de schimbările climatice și de mediu. Investițiile sunt direcționate astfel către tranziția verde și tranziția digitală, în conformitate cu recomandările specifice de țară pentru 2019-20. Planul nu prevede, în general, cheltuieli bugetare recurente, existând doar câteva cazuri justificate, de exemplu pentru cheltuieli salariale adiacente procesului de recalculare a pensiilor, fiind necesar un efort suplimentar pe o perioadă scurtă de timp.

Ajustarea fiscală combinată cu reformele structurale și investițiile reprezintă modalitatea de abordare a vulnerabilităților macroeconomice. Legislația fiscală românească va face obiectul unei analize amănunțite, beneficiind de asistență tehnică în special în domeniul impozitelor și contribuțiilor sociale datorate pe veniturile obținute de persoane fizice, impozitul pe profit, impozitele pe proprietate și taxa verde. Revizuirea legislației fiscale vizează un impact pozitiv de 0,5% asupra PIB începând cu anul 2025 prin retragerea treptată a stimulentele fiscale excesive, evitarea extinderii cotelor reduse de TVA, folosirea unei baze impozabile care să fie legate de valoarea de piață, eliminarea distorsiunilor care permit contribuabililor să minimizeze taxele

fiscale, taxarea muncii și impozitul pe profit. De asemenea, reforma vizează necesitatea asigurării sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice, urmărind creșterea ponderii veniturilor bugetare în PIB (cu 2,5 puncte procentuale până în trimestrul IV 2025, comparativ cu 2019) și reducerea gap-ului de TVA. PNRR este o oportunitate unică pentru dezvoltarea digitală a administrației fiscale, implementare de concepte noi, inovative, care să modifice sau să influențeze paradigma de funcționare a instituției și să faciliteze tranziția către o interacțiune preponderent digitală, atât în procesele care implică interacțiuni externe instituției cât și în procesele interne ale acesteia.

România vizează măsuri pentru combaterea corupției, creșterea calității și eficienței sistemului vamal. Obiectivul reformei este de a îmbunătăți capacitatea administrativă și operațională a Autorității Vamale Române și de a crea condiții favorabile pentru tranziția activității de vămuire către un mediu complet electronic și simplificarea formalităților vamale, fiind alocate 62 mil. Euro. Sunt vizați de reformă cetățenii UE, mediul de afaceri și operatorii economici care vor beneficia de o metodologie unitară care să îi ghideze în procesul de derulare a formalităților vamale, prin reducerea birocrăției și a timpilor de așteptare pentru îndeplinirea formalităților vamale, contribuind totodată la facilitarea fluxului licit al comerțului.

Regulamentul REPower EU introduce o nouă categorie de sprijin financiar nerambursabil. Aceste resurse financiare pot fi folosite doar pentru a implementa reforme și investiții incluse în capitolul REPower EU. Urmare a agresiunii Rusiei împotriva Ucrainei, care a perturbat masiv sistemul energetic mondial, liderii UE au convenit în cadrul Consiliului European să elimine treptat și cât mai curând posibil dependența Europei de importurile de energie din Rusia. Drept răspuns, Comisia a propus un plan REPowerEU detaliat de eliminare treptată a dependenței Uniunii de importurile de combustibili fosili din Rusia. România are ocazia de a-și consolida infrastructura energetică, dar și de a nu rămâne în urmă în tranziția verde prin care trece întreg continentul european prin investiții în eficiență energetică, în diminuarea cererii de energie și în sprijinul cetățenilor și antreprenorilor UE pentru reducerea facturilor la energie. În conformitate cu prevederile Notei de orientare a Comisiei Europene, alocarea financiară a României pentru capitolul REPower EU va fi de aproximativ 1.4 mld euro.

În cadrul Mecanismului de Redresare și Reziliență, România beneficiază de fonduri în valoare de 29,2 miliarde euro, din care 14,24 miliarde de euro sunt finanțări nerambursabile, iar 14,94 miliarde de euro reprezintă sprijin sub formă de împrumut. Demararea activităților necesare implementării reformelor și investițiilor prevăzute în PNRR, a debutat prin semnarea de către Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene a 20 de acorduri de finanțare cu coordonatorii de reforme și/sau investiții. În urma apelurilor de proiecte lansate (conform tabelului de mai jos), au fost încheiate contracte de finanțare între coordonatorii de reformă și/sau investiții respectiv responsabilii de implementarea investițiilor specifice locale/agențiile/structurile de implementare și beneficiari, pentru 47% din reformele și investițiile prevăzute în PNRR.

Minister responsabil	2022		2023	
	Nr apeluri lansate	Valoare-mil euro	Nr apeluri lansate	Valoare-mil euro
MS	7	2.265,5	0	0
MDLPA	11	4.747,5	0	0
MMSS	2	50,2	0	0
MFTES	1	50,2	0	0
MEDU	5	1.925,8	1	103
MMAP	7	2.174,0	2	118
MIPE	5	1.385,2	3	199,5
M Energie	5	1.012,2	2	199,0
M Culturii	2	7,0	1	5
MCID	11	836,7	0	0
TOTAL	56	14.454,3	9	624,5

Sursa: Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene

În anul 2021, România a primit cu titlu de prefinanțare suma de 3,79 miliarde euro, din care 1,85 miliarde euro reprezentând granturi și 1,94 miliarde euro împrumuturi. În anul 2022 au fost transmise Comisiei Europene două cereri de plată: **i) prima cerere de plată** (mai 2022), a fost condiționată de îndeplinirea satisfăcătoare a celor 21 de ținte și jaloane aferente trimestrului IV 2021. Sumele încasate efectiv sunt în cuantum de 2562 milioane euro, din care 1772,3 milioane euro sunt aferente componentei de asistență financiară nerambursabilă, iar 789,7 milioane euro pentru componenta de asistență financiară rambursabilă. **ii) a doua cerere de plată** (depusă în decembrie 2022) a fost condiționată de îndeplinirea a 51 de ținte și jaloane trimestrele I și II din 2022, valoarea aferentă acesteia fiind de 2808,1 milioane euro, din care 1868,3 milioane euro reprezintă granturi și 939,8 milioane euro împrumuturi (după deducerea prefinanțării).

Stabilirea cuantumului alocării financiare nerambursabile a României s-a bazat pe previziunile Comisiei Europene din toamna anului 2020 în ceea ce privește variația PIB-ului real în 2020 și a variației agregate a PIB-ului real în perioada 2020-2021. În conformitate cu Nota Comisiei Europene către Consiliul European și Parlamentul European, actualizată la 30 iunie 2022, în cazul României este prevăzută o revizuire negativă a contribuției financiare în valoare de 2.110,9 milioane euro. Ținând cont de propunerile transmise de către Coordonatorii de reformă și/sau investiții (CR/I), MIPE a inițiat în februarie 2023 un dialog la nivel tehnic cu instituțiile implicate. Prin urmare, MIPE a elaborat propunerea de diminuare a contribuției financiare maxime a PNRR, luând în considerare asumarea răspunderii Coordonatorilor de reforme și investiții privind menținerea în continuare a țintelor și jaloanelor aferente investițiilor identificate ca având risc de neîndeplinire.

3. POLITICA FISCAL-BUGETARĂ

DEFICITUL BUGETAR ÎN ANUL 2022

În 2022, execuția bugetară reflectă un deficit de 84,6 miliarde lei (6,2% din PIB), cu 0,9 puncte procentuale mai mic decât cel înregistrat în anul precedent. Veniturile bugetare (33,5% din PIB în anul 2022), și-au crescut ponderea în PIB cu precădere datorită avansului încasărilor din impozitul pe venit și profit – la care au contribuit veniturile suplimentare din sectorul energetic – și a evoluției favorabile a activității economice. Deși au consemnat o dinamică pozitivă ridicată, veniturile din impozitele pe producție și import și-au menținut constantă ponderea în PIB, pe fondul normalizării consumului privat, în timp ce veniturile din proprietate și sumele din fonduri europene au crescut cu 0,5 puncte procentuale, respectiv 0,2 puncte procentuale. Pe de altă parte, veniturile din contribuții sociale s-au ajustat cu 0,6 puncte procentuale, fiind impactate nefavorabil de extinderea în sectorul agricol și industria alimentară a facilităților fiscale acordate salariaților din construcții.

Cheltuielile bugetare au înregistrat o pondere de 39,7% PIB în 2022, în scădere cu 0,1 puncte procentuale față de anul anterior. Cheltuielile salariale au consemnat cea mai însemnată ajustare (-1,2 puncte procentuale) în condițiile menținerii unei politici salariale prudente în sectorul public - cu o creștere nominală inferioară avansului PIB nominal. Cheltuielile de investiții, deși au înregistrat un avans însemnat, de 19%, comparativ cu nivelul din 2021, și-au menținut constantă ponderea în PIB (4,2% din PIB). Cheltuielile cu asistența socială s-au majorat cu 0,2% din PIB, pe fondul majorării pensiilor și a alocațiilor de stat pentru copii, fiind totodată influențate de acordarea unor ajutoare financiare pensionarilor cu venituri reduse și a plăților pentru compensarea facturilor la energie ale consumatorilor casnici (măsuri one-off). Subvențiile au consemnat cel mai ridicat avans (+0,7 puncte procentuale), fiind explicat în proporție de peste 80% de schemele de compensare pentru consumul de energie al companiilor. Cheltuielile cu dobânzile au crescut marginal (+0,1 puncte procentuale), în condițiile creșterii costurilor de finanțare, în timp ce consumul intermediar s-a ajustat cu 0,3 puncte procentuale.

POLITICA FISCAL-BUGETARĂ ÎN 2023 ȘI PE TERMEN MEDIU

Politica fiscal-bugetară pe anul 2023 și pe termen mediu asigură reducerea graduală a deficitului bugetar fără a afecta capacitatea de sprijin a economiei și de promovare a investițiilor. Bugetul aprobat pentru anul 2023 și estimările pe termen mediu reflectă un deficit bugetar ESA de 4,4% din PIB în acest an, urmând ca deficitul să ajungă în anul 2024 la 3,0% din PIB, încadrându-se până la finalul orizontului de prognoză în prevederile regulamentelor europene (2,9 % din PIB în anul 2026). Anul 2021 a marcat debutul perioadei de ajustare a deficitului bugetar, consolidarea fiscală realizată în perioada 2021-2022 fiind de 3 puncte procentuale din PIB comparativ cu anul 2020.

Soldul bugetului general consolidat (% PIB)

	2022 Realizat	2023 Estimări	2024 Estimări	2025 Estimări	2026 Estimări
Sold ESA	-6,2	-4,4	-3,0	-2,9	-2,9
Sold structural	-5,6	-3,5	-2,2	-2,4	-2,7

Sursa: Ministerul Finanțelor

Consolidarea bugetară pe termen mediu se va realiza în principal pe baza ajustării ponderii cheltuielilor permanente în PIB, pe fondul menținerii unei politici salariale și de asistență socială prudente în sectorul bugetar (ca și în anii precedenți), în timp ce se proiectează o creștere semnificativă a investițiilor, oferind baza pentru o creștere economică sustenabilă pe termen mediu și lung, pe seama efectului multiplicator în economie. În același timp, creșterea ponderii veniturilor bugetare va fi susținută de absorbția accelerată a fondurilor europene, în contextul implementării reformelor și investițiilor cuprinse în Planul Național de Redresare și Reziliență, respectiv de îmbunătățirea colectării veniturilor curente, pe fondul unei elasticități supraunitare a acestor încasări raportate la dinamica PIB nominal.

Principalele măsuri luate în considerare în proiecția bugetului 2023:

i) Guvernul a modificat Codul Fiscal (O.G. nr. 16/2022) la mijlocul anului 2022. Unele dintre măsuri au intrat deja în vigoare de la 1 august 2022, iar impactul lor estimat asupra veniturilor bugetare este de ~0,4% din PIB în 2023.

Măsurile în vigoare de la 1 ianuarie 2023 sunt:

- majorarea cotei impozitului pe dividende, de la 5% la 8%, pentru dividendele distribuite/plătite între persoane juridice române, precum și pentru cele distribuite/plătite rezidenților/nerezidenților (aplicabilitate pentru dividendele distribuite după data de 1 ianuarie 2023);
- prelungirea suspendării regulilor fiscale aplicabile în ceea ce privește scăderea din impozitul pe profit a cheltuielilor efectuate pentru educația timpurie până la 31 decembrie 2023;
- reducerea graduală a ariei de aplicabilitate a regimului special de impozitare pentru microîntreprinderi: reducerea plafonului pentru microîntreprinderi, de la 1.000.000 euro la 500.000 euro, instituirea condiției pentru microîntreprinderi de a avea cel puțin 1 salariat, eliminarea cotei de impozitare de 3%;
- abrogarea, începând cu data de 1 ianuarie 2023, impozitul specific unor activități aplicabil contribuabililor din domeniul HoReCa; acești contribuabil pot să plătească impozit pe veniturile microîntreprinderilor sau impozit pe profit;
- eliminarea scutirii de la plata impozitului pe venit pentru persoanele fizice, în cazul veniturilor realizate din salarii ca urmare a desfășurării activității pe bază de contract individual de muncă încheiat

pe o perioadă de 12 luni, cu persoane juridice române care desfășoară activități sezoniere în domeniul hotelurilor, restaurantelor, pensiunilor sau barurilor;

- scutirea de la plata impozitului pe venit pentru sectorul construcții - se acordă pentru venituri brute calculate la un salariu brut de încadrare pentru 8 ore de muncă/zi de minimum 4.000 lei lunar (plafon majorat de la 3000 lei);

- majorarea cotei reduse de TVA de la 5% la 9% pentru HoReCa; trecerea de la aplicarea cotei reduse de TVA de 9% la cea standard de 19%, în cazul băuturilor nealcoolice care conțin adaos de zahăr, alți îndulcitori sau aromatizate; stabilirea perioade 1 ianuarie 2023-31 decembrie 2031 inclusiv ca interval în care se poate aplica cota redusă de TVA de 9% pentru livrarea de îngrășăminte chimice și de pesticide chimice; aplicarea cotei reduse de TVA de 5% pentru achiziția unei singure locuințe a cărei valoare nu depășește suma de 600.000 lei;

- extinderea facilității privind scutirea de impozit a profitului reinvestit și pentru investițiile în active utilizate în activitatea de producție și procesare, activele reprezentând rețehnologizare;

- prelungirea suspendării regulilor fiscale aplicabile în ceea ce privește scăderea din impozitul pe profit a cheltuielilor efectuate pentru educația timpurie până la 31 decembrie 2023;

ii) în domeniul Codului de procedură fiscală o serie de facilități fiscale aplicate în anul 2022, își prelungesc efectele și în anul 2023. O primă măsură fiscală constă în flexibilizarea condițiilor de accesare a restructurării obligațiilor bugetare restante, prin prelungirea termenului de depunere a notificărilor privind intenția de a beneficia de restructurare, până la 31 ianuarie 2023. Termenul pentru cererea de restructurare este 31 iulie 2023. Scopul acestei măsuri constă în necesitatea susținerii resurselor financiare ale contribuabililor, pe de o parte, și asigurarea încasării unor sume certe și periodice la bugetul general consolidat, pe de altă parte, precum și necesitatea prevenirii acumulării de către contribuabili a noi datorii la bugetul general consolidat. O altă prevedere vizează aplicarea măsurii de restructurare pentru obligațiile bugetare administrate de organul fiscal local;

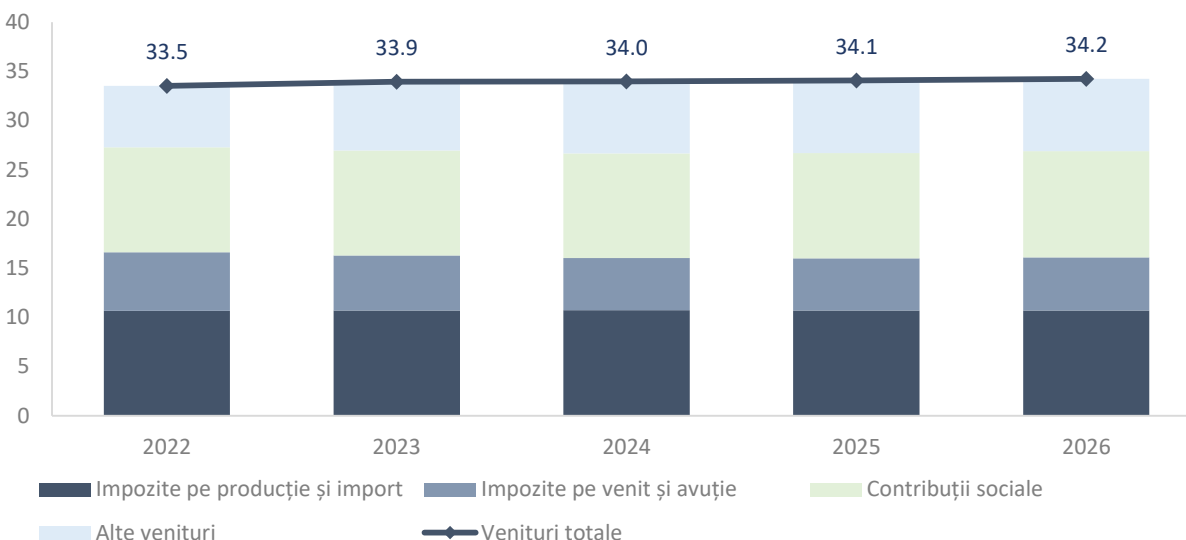
iii) creșterea pensiilor și salariilor în sectorul public într-un ritm inferior dinamicii PIB nominal; menținerea sprijinului guvernamental pentru economie și categoriile vulnerabile în circumstanțele dificile actuale determinate de mediul inflaționist;

iv) creșterea cheltuielilor pentru investiții (de la 4,2% din PIB în 2022 la 5,2% din PIB în 2023 - ESA, în principal pe baza fondurilor UE).

În anul 2023, veniturile bugetare sunt estimate la 33,9% din PIB, în creștere cu 0,4 puncte procentuale față de anul anterior, în principal pe fondul majorării absorbției fondurilor europene, cuprinse la categoria *alte venituri* (+0,7 puncte procentuale). Proiecția este influențată de o ajustare a ponderii în PIB a *impozitelor pe venit și profit* (-0,3 puncte procentuale), în condițiile diminuării încasărilor suplimentare din sectorul energetic (cu caracter excepțional). Pe termen mediu, veniturile bugetare sunt prognozate la un nivel de 34,2% din PIB în 2026, în creștere cu

0,7 puncte procentuale față de nivelul anului 2022. Majorarea ponderii veniturilor bugetare este estimată a se realiza în principal pe fondul absorbției mai ridicate a fondurilor europene - cuprinse la categoria *alte venituri*. Veniturile din *impozitele pe venit și profit*¹, respectiv *contribuțiile de asigurări* sunt prognozate să crească marginal până la finalul orizontului de prognoză, pe fondul unei elasticități supraunitare a acestor încasări raportate la dinamica PIB nominal.

Venituri bugetare pe termen mediu (ESA 2010, % PIB)

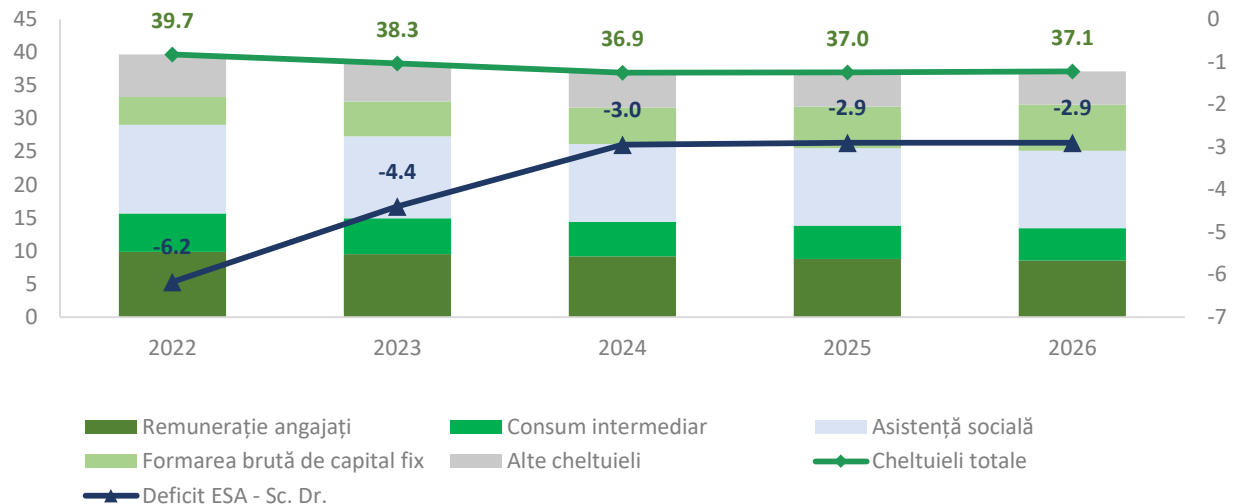

Sursa: Ministerul Finanțelor

În anul 2023, cheltuielile bugetare sunt estimate la 38,3% în PIB, în scădere cu 1,3 puncte procentuale, în principal pe fondul reducerii ponderii în PIB a cheltuielilor cu asistența socială, subvențiile, consumul intermediar și a celor salariale: deși s-au asigurat creșteri pentru majoritatea categoriilor de cheltuieli, cele mai multe prezintă o dinamică mai redusă comparativ cu cea a PIB nominal. Astfel, principalele ajustări sunt proiectate pentru asistența socială (-1,0 puncte procentuale), subvenții (-0,4 puncte procentuale), cheltuieli de personal și consum intermediar (-0,3 puncte procentuale fiecare). Atât în cazul cheltuielilor cu asistența socială, cât mai ales în cazul subvențiilor, dinamica acestora este influențată de eliminarea treptată a măsurilor de sprijin în domeniul energetic, pe măsură ce presiunile asupra prețurilor energiei se diminuează. În același timp sunt estimate creșteri în cazul cheltuielilor cu dobânzile (+0,5 puncte procentuale), în contextul majorării semnificative a costurilor de finanțare atât pe plan intern, cât și global, respectiv în cazul investițiilor (+1,0 punct procentual) - în special din fonduri europene.

¹ Veniturile din impozitul pe profit nete de încasările din sectorul energetic cu caracter excepțional în 2022-2023.

Cheltuielile bugetare pe termen mediu (ESA 2010, % PIB)

Sursa: Ministerul Finanțelor

Pe termen mediu, toate categoriile de cheltuieli bugetare, cu excepția formării brute de capital fix și a dobânzilor, se reduc gradual ca pondere în PIB. La finalul orizontului de prognoză este proiectat un nivel al cheltuielilor bugetare totale de 37,1% din PIB, în scădere cu 2,6 puncte procentuale comparativ cu cel înregistrat în 2022 (39,7% din PIB). Consolidarea bugetară pe partea de cheltuieli în perioada 2023-2026 se bazează pe dinamici pozitive pentru majoritatea categoriilor, însă inferioare avansului PIB. Excepție fac cheltuielile de investiții, care sunt prevăzute să înregistreze un ritm anual de creștere de 25% până în 2026. Astfel, formarea brută de capital fix se va majora la 7,0% din PIB în 2026, cu 2,7 puncte procentuale peste nivelul aferent anului 2022. Cheltuielile de personal și cele cu asistența socială, deși sunt estimate să înregistreze un ritm mediu anual de aprox. 6%, fiecare, se vor ajusta ca pondere în PIB cu 1,3, respectiv 1,7 puncte procentuale. Subvențiile se reduc ca pondere în PIB, cu 0,6 puncte procentuale față de anul 2022 (echivalentul schemelor de compensare a facturilor la energie acordate firmelor anul trecut), în scenariul retragerii suportului acordat agenților economici pentru consumul de energie.

EXECUȚIA BUGETARĂ PENTRU TRIM I 2023

Execuția bugetului general consolidat, conform metodologiei naționale (cash), în primele trei luni ale anului 2023 s-a încheiat cu un deficit de 22,8 mld lei (1,42% din PIB estimat). Creșterea cu 0,3 puncte procentuale, comparativ cu deficitul bugetar înregistrat în perioada similară a anului trecut, a fost determinată de scăderea veniturilor totale cu 0,2 puncte procentuale, în timp ce cheltuielile bugetare au înregistrat un avans marginal, de 0,1 puncte procentuale.

Ajustarea ponderii veniturilor bugetare în primul trimestru al anului este explicată în principal de contracția încasărilor din accizele pentru produsele energetice - în condițiile reducerii nivelului

accizei în acest an², respectiv de diminuarea încasărilor suplimentare din sectorul energetic, în condițiile temperării presiunilor asupra prețurilor energiei. Pe de altă parte, se observă o dinamică pozitivă mai însemnată în cazul încasărilor din impozitul pe venit și salarii, respectiv a veniturilor nefiscale, în timp ce încasările nete din TVA au înregistrat un avans mai moderat (explicat printr-un efect de bază ridicat aferent T1 2022).

Avansul marginal al cheltuielilor totale se datorează preponderent investițiilor (creștere nominală de 56% și 0,2 puncte procentuale). De asemenea cheltuielile cu dobânzile s-au majorat în condițiile implementării accelerate a planului anual de finanțare. În același timp, s-au înregistrat ajustări în cazul cheltuielilor salariale și a celor cu asistența socială (-0,1 puncte procentuale fiecare), pe fondul unor dinamici inferioare celei estimate pentru PIB nominal în acest an.

RISCURI PE TERMEN MEDIU

În eventualitatea în care eforturile pentru îmbunătățirea colectării veniturilor din taxe și impozite nu se materializează, este dificilă ajustarea deficitului bugetar în limita valorii de referință de 3% din PIB concomitent cu implementarea integrală a proiectelor europene de investiții (cu impact pe cheltuieli). Consolidarea fiscală realizată până în prezent (3 puncte procentuale din PIB în perioada 2021-2022, comparativ cu anul 2020) a fost determinată cu precădere de reducerea ponderii în PIB a cheltuielilor publice salariale (2,2 puncte procentuale), în timp ce avansul veniturilor bugetare a fost generat preponderent de veniturile extraordinare din sectorul energetic. Limitarea majorărilor salariale în sectorul public pe termen mediu se va reflecta cu o contribuție mai redusă la ajustarea deficitului (exprimată ca pondere în PIB), în contextul încetirii prognozate a dinamicii nominale a PIB, pe fondul decelerării inflației. În scenariul menținerii veniturilor fiscale la aproximativ 28% din PIB, pentru realizarea consolidării fiscale în parametrii asumați (reducerea deficitului bugetar cu 3,2 puncte procentuale până în 2024 și menținerea acestuia la 3% din PIB până în 2026), ar fi necesară în continuare o ajustare semnificativă a creșterii cheltuielilor curente (de la 33,4% din PIB în 2022 la 29% din PIB în 2026).

Pentru implementarea proiectelor de investiții aflate în componenta de împrumut din PNRR (aprox. 15 mld euro) până în anul 2026 este necesară crearea unui spațiu fiscal suplimentar. Aceste proiecte de investiții generează un impact mediu anual suplimentar pe cheltuieli de aproape 1% din PIB în următorii 3 ani. De exemplu, pentru atingerea țintei de deficit de 4,4% din PIB în 2023 și creșterea cheltuielilor de investiții (inclusiv proiectele PNRR din componenta de împrumut), este necesară ajustarea celorlalte categorii de cheltuieli (curente) cu aproape 2 puncte procentuale (această ajustare a fost de doar 0,8 puncte procentuale în 2022). În plus, prin

² Pentru anul 2023 a fost instituită măsura de exceptare temporară de la actualizarea cu creșterea prețurilor de consum a nivelului accizelor pentru carburanți, aplicându-se totodată nivelul minim impus de Directiva 2003/96/CE.

reformarea cadrului de guvernare economică la nivel european (revizuirea regulilor fiscale) care se discută în prezent, cu aplicare începând cu anul 2024, se propune limitarea strictă a creșterii cheltuielilor primare nete pentru statele care prezintă riscuri moderate/ridicate privind sustenabilitatea datoriei publice, care să asigure reducerea semnificativă a deficitului sub nivelul de referință de 3% din PIB.³

4. EVOLUȚIILE ȘI NIVELUL DATORIEI GUVERNAMENTALE⁴

Datoria guvernamentală, conform metodologiei UE, s-a situat la sfârșitul anului 2022 la un nivel de 47,3%⁵ din PIB, inferior plafonului de 60% stabilit prin Tratatul de la Maastricht, din care datoria internă a reprezentat 23,8% din PIB, iar datoria externă a reprezentat 23,5% din PIB.

Obiectivele Strategiei de administrare a datoriei publice guvernamentale pe termen mediu sunt următoarele: asigurarea necesarului de finanțare al administrației publice centrale, pe fondul minimizării costurilor pe termen mediu și lung; limitarea riscurilor asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale și dezvoltarea pieței interne a titlurilor de stat.

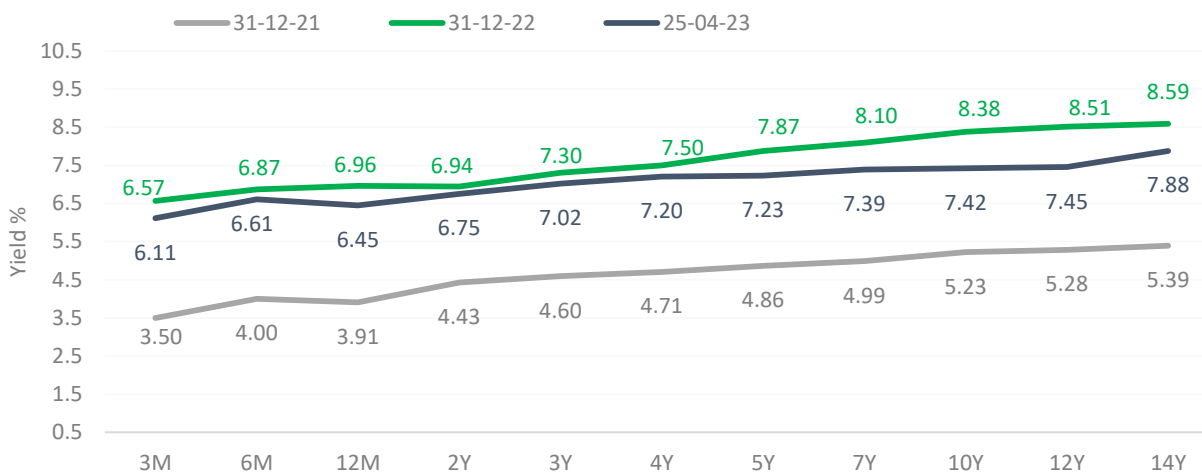
În anul 2022, finanțarea pe piața internă s-a realizat prin organizarea de licitații regulate de titluri de stat cu maturități inițiale cuprinse între 1 lună și 15 ani. Volumul total împrumutat pe piața internă interbancară s-a ridicat la ~69,2 mld. lei, prin emisiuni de titluri de stat denumite în lei și euro, la care se adaugă suma de 18,2 mld lei prin titluri de stat dedicate populației, în cadrul celor 2 programe TEZAUR și FIDELIS. Ca structură pe maturitate rămasă, 9,2% reprezintă datoria angajată pe termen scurt, 28,3% datorie pe termen mediu și 62,5% datorie pe termen lung. Prin programul TEZAUR se emit titluri de stat destinate populației intermediare de unitățile operative ale Trezoreriei Statului, precum și de subunitățile poștale ale Companiei Naționale Poșta Română, în timp ce prin programul FIDELIS se emit titluri de stat destinate populației care se listează pe piața reglementată administrată de Bursa de Valori București - S.A. și supravegheată de către Autoritatea de Supraveghere Financiară.

³ Proiecțiile preliminare pentru România arată că sunt necesare ajustări fiscale suplimentare pentru menținerea sustenabilă a datoriei publice sub nivelul de 60% din PIB pe termen mediu/lung.

⁴ Toți indicatorii utilizați în acest capitol sunt în conformitate cu metodologia UE.

⁵ Conform comunicatului EUROSTAT nr.47 – 21 Aprilie 2023

Randamentele titlurilor de stat pe piața secundară

Sursa: Ministerul Finanțelor

În anul 2022 s-a avut în vedere asigurarea unei prezențe constante pe piețele externe de capital în condiții de cost avantajoase pentru România, precum și diversificarea bazei de investitori și consolidarea rezervei financiare în valută la dispoziția Trezoreriei Statului la un nivel care să acopere până la aproximativ 4 luni din necesarul brut de finanțare. A fost atrasă, prin 3 emisiuni și 4 plasamente private, suma de 8,5 mld. EUR echivalent.

În perioada 2023-2026, Ministerul Finanțelor va urmări îndeplinirea obiectivelor prevăzute în Strategia de administrare a datoriei publice guvernamentale pe termen mediu. În implementarea politicii de finanțare se va avea în vedere finanțarea deficitului bugetar din surse interne și externe, în principal prin emisiuni de titluri de stat, iar refinanțarea datoriei publice guvernamentale scadente se va efectua de pe piața de pe care s-a emis inițial datoria. În realizarea procesului de finanțare, Ministerul Finanțelor va continua să mențină o abordare flexibilă și transparentă, reacționând cu promptitudine la modificările contextului de piață și la comportamentul investitorilor. În scopul diversificării bazei de investitori și a creșterii accesibilității persoanelor fizice la achiziția titlurilor de stat, se vor continua emisiunile de titluri de stat pentru populație în cadrul celor două programe dedicate TEZAUR și FIDELIS, în limita unui plafon anual indicativ. Pentru Programul TEZAUR s-au introdus facilități care permit realizarea în mediul online a subscrierilor și rambursărilor la scadență a sumelor datorate investitorilor.

În anul 2023, necesarul brut de finanțare se situează la aproximativ 160 miliarde lei. Volumul total al împrumuturilor care urmează să fie atrase de Ministerul Finanțelor de pe piețele interne și externe este determinat de nivelul estimat al deficitului bugetar de ~68 miliarde lei (4,4% din PIB) și de nivelul datoriei publice de refinanțat în 2023, în valoare de ~92 miliarde lei, care nu include necesarul de refinanțat prin instrumente de cash management și titluri de stat refinanțate în an. Pentru anul 2023 volumul indicativ al titlurilor de stat și împrumuturilor ce urmează a fi

emise pe piața internă este de ~100 miliarde de lei, iar cel estimat a fi atras de pe piața externă este de aproximativ 12 miliarde (echivalent) euro, prin emisiuni de euroobligațiuni în cadrul programului MTN, trageri în cadrul împrumuturilor contractate de la instituții financiare internaționale (IFIs) și de la Uniunea Europeană, inclusiv componenta de împrumut PNRR.

Până la 31 martie 2023 Ministerul Finanțelor a atras de pe piața internă ~43 mld. lei (din care 2,8 mld. lei prin programele TEZAUR și FIDELIS) și ~6 mld. echivalent euro de pe piața externă, prin intermediul emisiunilor de euroobligațiuni și plasamentelor private, ceea ce reprezintă un grad de realizare de cca 43% a planului de finanțare anual. În anul 2023 prin contractarea împrumuturilor externe Ministerul Finanțelor are în vedere reducerea riscului de refinanțare prin extinderea duratei medii rămase a portofoliului de titluri de stat, în condiții avantajoase de cost, precum și diversificarea bazei investiționale. Până în prezent au fost realizate 2 emisiuni de euroobligațiuni (3,99 mld. USD și respectiv 2 mld. EUR) și 3 plasamente private (300 mil. USD).

Ministerul Finanțelor are în vedere diversificarea instrumentelor de finanțare, prin realizarea de emisiuni de obligațiuni “verzi”, în funcție de finalizarea Cadrului general pentru obligațiuni verzi destinate protejării mediului înconjurător și combaterii schimbărilor climatice, precum și a celor din domeniul social și de dezvoltare durabilă la nivel suveran, prin eforturi coordonate la nivelul ministerelor de linie pentru identificarea cheltuielilor/proiectelor care vor face obiectul finanțării prin aceste obligațiuni. Pentru acest proiect Ministerul Finanțelor beneficiază de asistență tehnică din partea Băncii Mondiale.

Ținând cont de nivelul prognozat al deficitelor bugetare ESA pentru perioada 2023 – 2026, și cel al evoluției prognozate a indicatorilor macroeconomici estimăm că ponderea datoriei guvernamentale brute se va situa sub 50,0%⁶ din PIB la finalul orizontului de prognoză. Dacă se au în vedere activele financiare lichide⁷, nivelul datoriei guvernamentale nete (reprezentând datoria guvernamentală brută minus activele financiare lichide) nu va depăși 41% din PIB în perioada analizată. Pentru limitarea riscului de refinanțare, Ministerul Finanțelor utilizează pe piața internă, începând cu luna mai 2022, operațiuni de administrare a pasivelor (răscumpărări anticipate sau preschimbări de titluri de stat). De asemenea, pentru reducerea expunerii la riscul valutar și de rată a dobânzii, asociate portofoliului datoriei publice guvernamentale, Ministerul

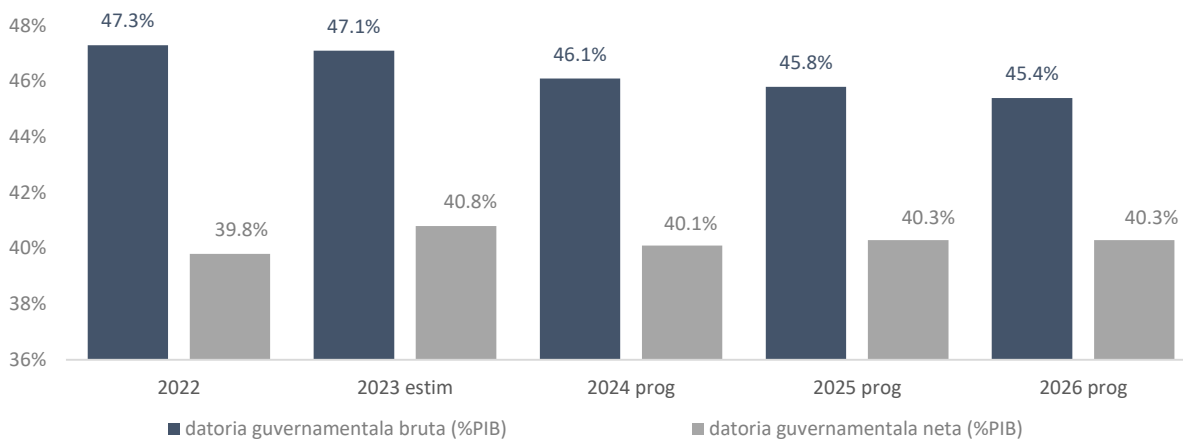
⁶ Estimările indicatorului sunt pentru sfârșitul fiecărui an. Pe parcursul anului datoria publică poate fluctua în concordanță cu politica de finanțare a Ministerului Finanțelor privind atragerea în avans a resurselor necesare pentru implementarea planului de finanțare.

⁷ Activele financiare lichide se referă la următoarele instrumente : AF1 – aur și DST, AF2 – depozite și numerar, AF3- titluri de valoare, altele decât acțiuni, AF5 – acțiuni și alte participații la capital, dacă sunt cotate la bursă, inclusiv acțiunile fondurilor mutuale, conform metodologiei pentru Programul de Convergență.

Finanțelor are în vedere utilizarea instrumentelor financiare derivate (swap valutare), în anul 2022 fiind încheiate acorduri-cadru ISDA Master Agreement cu mai multe contrapartide. Pentru îmbunătățirea managementului datoriei publice și evitarea presiunilor temporare în asigurarea surselor de finanțare a deficitului bugetar și de refinanțare a datoriei publice guvernamentale, Ministerul Finanțelor are în vedere menținerea rezervei financiare (buffer) în valută, aflată la dispoziția Trezoreriei Statului, la un nivel care să acopere până la 4 luni necesar brut de finanțare.

Factorii care au influență asupra modificării ponderii datoriei guvernamentale în PIB în perioada 2023-2026, inclusiv ajustările stoc-fluxuri sunt prezentați în Anexă (Tabelul nr. 4).

Datoria guvernamentală conform metodologiei UE

Sursa: Ministerul Finanțelor

5. ANALIZA DE SENZITIVITATE ȘI COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ

SENZITIVITATEA DATORIEI PUBLICE

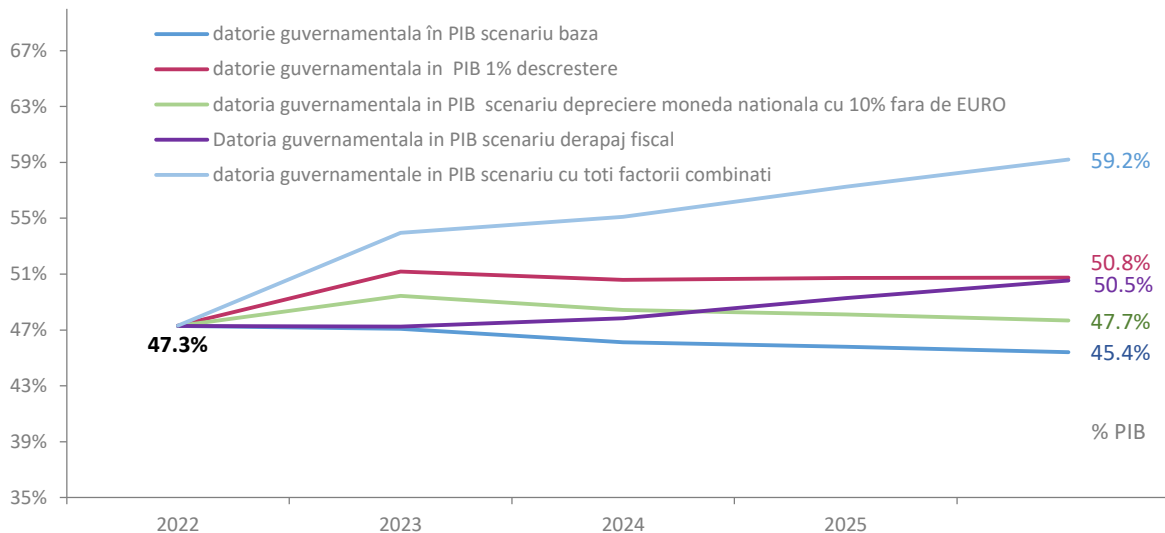
Analiza de sensibilitate a datoriei publice⁸ surprinde: (i) influența creșterii economice, a deprecierei monedei naționale, precum și a derapajului fiscal asupra soldului datoriei guvernamentale și (ii) influența deprecierei monedei naționale și a modificării ratelor de dobândă asupra plăților de dobânzi. Influența scăderii dinamicii PIB real cu 1 punct procentual ar determina creșterea nivelului de îndatorare cu 5,4 puncte procentuale din PIB în anul 2026. De asemenea, deprecierea monedei naționale cu 10% față de Euro ar determina creșterea cu 2,3 puncte procentuale a ponderii datoriei guvernamentale în PIB în 2026. Un derapaj fiscal transpus într-un deficit în numerar de finanțat de 5% în anul 2023 și de 4,8%⁹ din PIB în perioada 2024 – 2026, ar conduce la o creștere a nivelului de îndatorare cu până la 5,1 puncte procentuale din PIB în 2026,

⁸Toți indicatorii utilizați în acest subcapitol sunt în conformitate cu metodologia UE

⁹La determinarea acestui indicator s-a avut în vedere prognoza de toamna 2022 a CE - European Economic Forecast, Autumn 2022

În timp ce influența combinată a acestor factori asupra ponderii datoriei guvernamentale în PIB determină o creștere a acestui indicator cu 13,8 puncte procentuale în anul 2026.

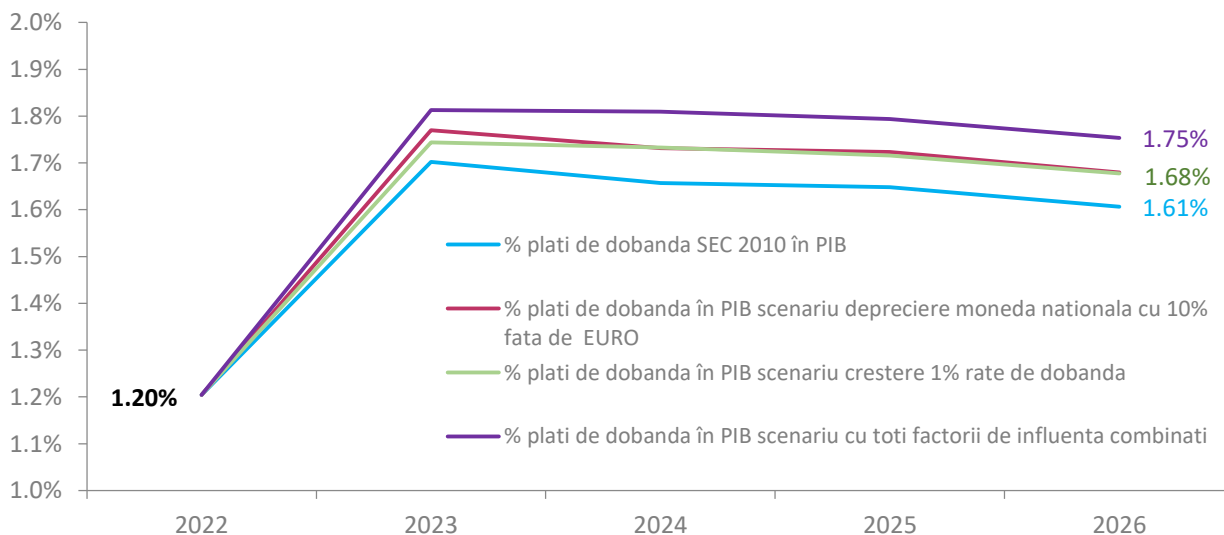
Factori de influență asupra datoriei guvernamentale

Sursa: Ministerul Finanțelor

Deprecierea monedei naționale față de Euro sau o creștere a ratelor de dobândă cu 1 punct procentual ar avea un impact nefavorabil modest asupra plăților de dobândă, în sensul creșterii ponderii acestora în PIB cu până la 0,07 puncte procentuale în anul 2026. Influența combinată a acestor factori asupra plăților de dobândă ar determina o creștere a acestor plăți cu 0,14 puncte procentuale din PIB în anul 2026.

Factorii de influență asupra plăților de dobândă

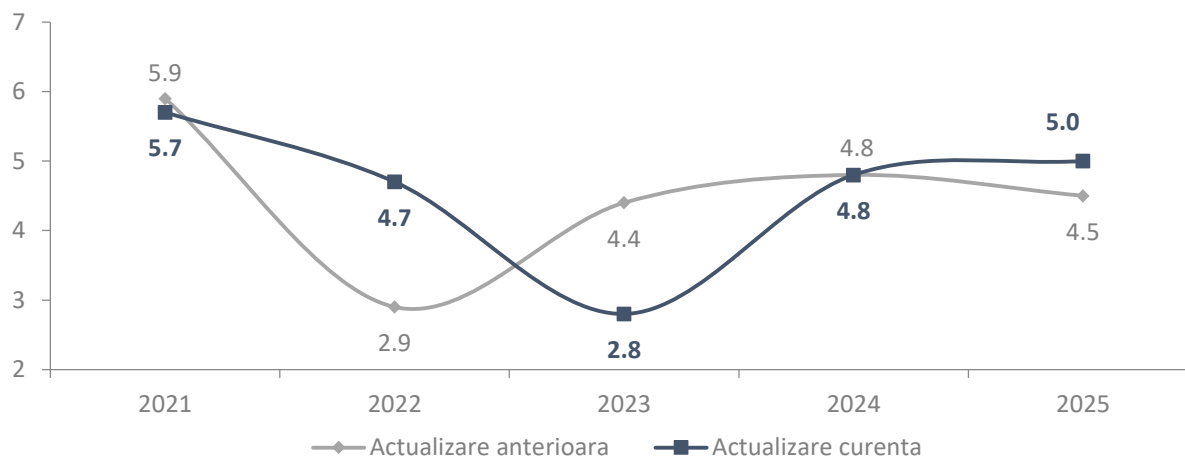
Sursa: Ministerul Finanțelor

COMPARAȚIA CU VARIANTA PRECEDENTĂ A PROGRAMULUI DE CONVERGENȚĂ

Scenariul macroeconomic pe termen mediu prezentat în cadrul acestei ediții diferă semnificativ față de scenariul din ediția precedentă în ceea ce privește evoluția creșterii economice în 2023.

Diferența de 1,6 puncte procentuale este generată, în mare parte, de menținerea contextului geopolitic nefavorabil care continuă să afecteze procesele de aprovizionare și nivelul prețurilor cu impact negativ asupra industriei, în principal cea auto și de echipamente electrice. Astfel, valoarea adăugată brută din industrie este estimată a se diminua cu 4,7 puncte procentuale față de scenariul din prognoza de primăvară 2022. Având în vedere caracterul conjunctural al încetirii creșterii economice din 2023, cât și măsurile cuprinse în Programul de guvernare, estimăm că pentru perioada 2024-2026 scenariul macroeconomic revine la ritmuri de peste 4,5%.

Comparație între prognozele creșterii PIB (%)

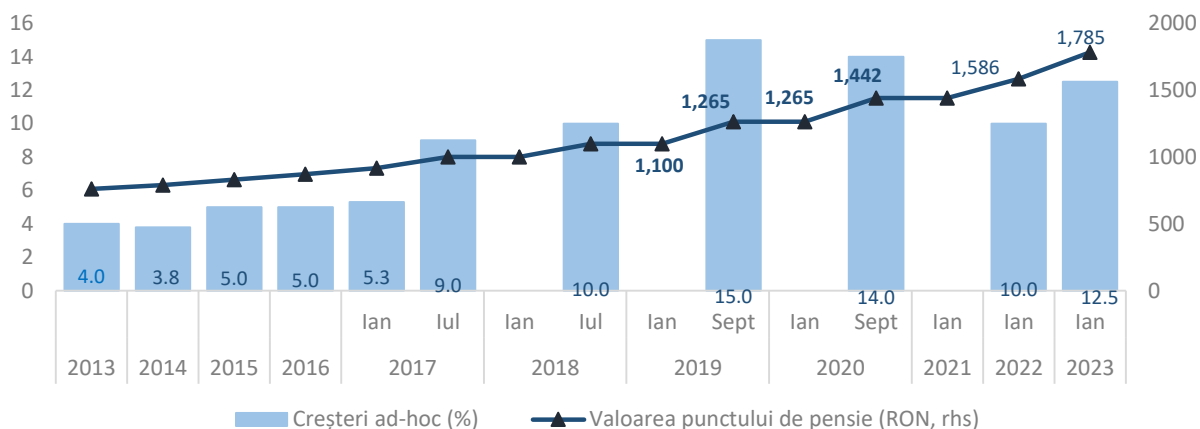

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

6. SUSTENABILITATEA PE TERMEN LUNG A FINANȚELOR PUBLICE

În cazul României, sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice va fi influențată de implementarea reformelor privind revizuirea cadrului fiscal și a sistemului de pensii, cuprinse în Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR). Aceasta va fi evaluată în acest an cu ocazia realizării fișei de țară aferente Raportului privind îmbătrânirea populației 2024, realizat la nivelul Uniunii Europene. În ultimii ani, evaluările privind sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice din România au fost influențate semnificativ de creșterile ad-hoc, consistente, ale valorii punctului de pensie. În intervalul 2017 – 2022, valoarea punctului de pensie a urcat semnificativ, cu 78,5%, după ce în perioada 2013-2016 indexarea punctului de pensie fusese, în medie, de aproximativ 4% pe an.

Evoluții privind indexările punctului de pensie în România

Sursa: Comisia Națională de Strategie și Prognoză

Ediția 2021 a Raportului privind îmbătrânirea populației indică o creștere semnificativă a cheltuielilor cu pensiile, comparativ cu evaluările anterioare, însă odată cu adoptarea OUG 125/2021 s-a revenit la un calendar mai prudent de creștere a punctului de pensie și s-a stabilit că acesta va crește la 1586 de lei de la 1 ianuarie 2022 (+10%). Ulterior, în contextul creșterii prețurilor la produsele energetice și a inflației mult peste estimările inițiale, OUG 168/2022 a stabilit majorarea valorii punctului de pensie la 1785 lei pentru anul 2023 (+12,5%).

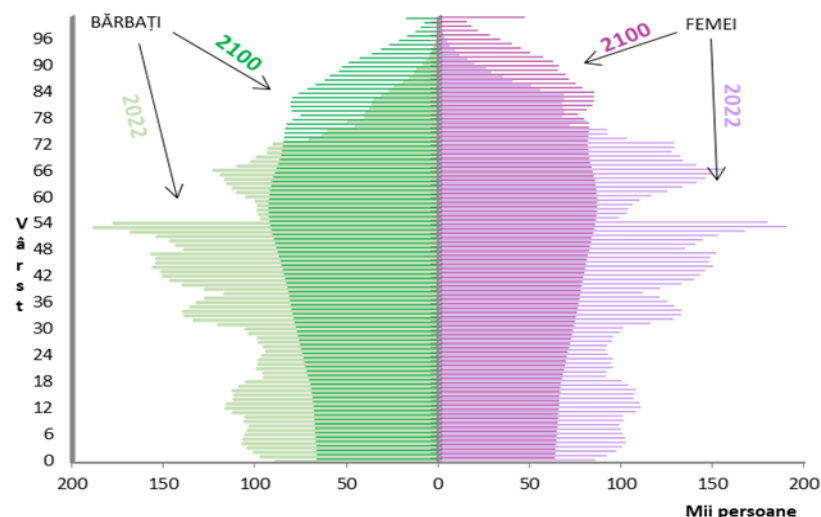
Reformele din cadrul PNRR presupun modificări legislative care urmăresc să asigure, pe de o parte, eliminarea inechităților din sistem, și, pe de altă parte, o diminuare a cheltuielilor, în scopul promovării sustenabilității finanțelor publice pe termen lung. Acestea prevăd modificarea formulei pentru calculul pensiilor, introducerea unei noi reguli de indexare a pensiilor în concordanță cu menținerea ponderii în PIB a cheltuielilor cu pensiile și a unor mecanisme împotriva indexării ad-hoc, reducerea semnificativă a posibilităților de pensionare anticipată, în paralel cu introducerea de stimulente pentru extinderea vieții profesionale, creșterea voluntară a vârstei standard de pensionare până la 70 de ani, în conformitate cu creșterea speranței de viață, precum și egalizarea vârstei de pensionare pentru bărbați și femei la 65 de ani, până în 2035. De asemenea, printre obiectivele vizate de reforma sistemului de pensii se numără creșterea gradului de adecvare a nivelului pensiei minime și creșterea contribuțiilor la Pilonul II de pensii. În această ultimă privință, Guvernul a aprobat, la jumătatea lunii martie 2022, creșterea contribuției la Pilonul II cu 1pp, la 4,75%, măsura urmând să fie aplicată începând cu 1 ianuarie 2024. Totodată, se urmărește revizuirea pensiilor de serviciu în conformitate cu principiul contributiv, această reformă fiind în prezent dezbătută în Parlament. La finele lunii martie 2023, Senatul a adoptat modificările legislative cuprinzând și o serie de amendamente, însă forma finală, care trebuie să respecte țintele și obiectivele prevăzute în PNRR, urmează să fie discutată de Camera Deputaților.

Dincolo de modificările structurale ale sistemului de pensii, dinamica cheltuielilor legate de

îmbătrânirea populației va fi influențată, pe termen lung, de evoluțiile demografice. Proiecțiile demografice realizate de Eurostat pentru România (Europop2023) indică o scădere semnificativă a populației, cu 4 milioane de persoane la orizontul 2070, față de 2022. Totuși, este de menționat că scăderea este sensibil mai redusă față de estimarea anterioară din 2019, când modificarea aferentă intervalului 2019 – 2070 a fost prognozată la 5,7 milioane de persoane. Totodată, pe termen lung, la orizontul anului 2100, este prevăzută o modificare accentuată a piramidei vârstelor, proiecțiile recente indicând o accentuare a procesului de îmbătrânire a populației comparativ cu proiecțiile anterioare (Europop 2019), în contextul creșterii speranței de viață.

Schimbările demografice vor modifica structura populației României și vor avea implicații asupra dinamicii pieței muncii și asupra cheltuielilor cu pensiile. În acest context, presiunea asupra sistemului public de pensii va crește, dat fiind faptul că acesta va avea resurse mai reduse în raport cu cheltuielile, ceea ce va pune presiune asupra soldului bugetar și asupra sustenabilității finanțelor publice pe termen lung. Amploarea și viteza îmbătrânirii populației depind de tendințele viitoare în ceea ce privește speranța de viață, fertilitatea și migrația. Procesul de îmbătrânire va aduce schimbări în structura demografică și modifica raportul dintre populația aflată la vârsta de pensionare și populația în vârstă de muncă, cu implicații asupra pieței forței de muncă și asupra sistemului de pensii.

Modificarea structurii populației României - 2022-2100

Sursa: Eurostat- EUROPOP 2023

Pe termen lung, evoluția sistemului de pensii din România va fi influențată de perspectivele demografice date de evoluția ratei natalității și de procesul natural de îmbătrânire a populației, în contextul creșterii speranței de viață. Conform proiecțiilor Eurostat pentru orizontul 2070 speranța de viață la naștere crește cu peste 12 ani în cazul bărbaților și cu 9 ani în cazul femeilor. Avansul estimat pentru orizontul 2100 este semnificativ mai mare (17,5 ani pentru bărbați și 13,9

ani pentru femei). Speranța de viață la 65 de ani este, de asemenea, proiectată în creștere, cu 7,8 ani în cazul bărbaților și cu 7,3 ani în cazul femeilor. Aceste estimări relevă o convergență a speranței de viață între bărbați și femei, presupunând plăți aferente pensiilor pentru intervale mai mari de timp și pentru o populație mai numeroasă. În acest context, acumulările aferente fondurilor private de pensii sunt așteptate să diminueze, într-o anumită măsură, presiunea asupra sistemului public de pensii și să asigure o mai bună adecvare a pensiilor.

Indicatori Demografici

	2022	2023	2030	2050	2070	2090	2100
Rata de fertilitate	1,81	1,80	1,80	1,78	1,77	1,77	1,77
Populație Totală (mil), din care	19,04	19,03	18,22	16,44	15,04	14,57	14,61
Bărbați	9,24	9,23	8,86	8,11	7,54	7,38	7,40
Femei	9,80	9,80	9,36	8,33	7,50	7,20	7,21
Speranța de viață la naștere							
Bărbați	70,9	71,4	73,7	79,0	83,3	86,9	88,4
Femei	78,6	79,0	80,9	85,0	88,5	91,3	92,5
Speranța de viață la vârsta de 65 ani							
Bărbați	14,2	14,6	16,0	19,2	22,0	24,4	25,4
Femei	18,1	18,4	19,7	22,7	25,4	27,7	28,7

Sursa: Eurostat-EUROPOP 2023

7. CALITATEA FINANTELOR PUBLICE

În 2022 ANAF a continuat pe linia reformelor menite să asigure îmbunătățirea administrării fiscale, fiind atinse șase dintre țintele și jaloanele cuprinse în PNRR: i) ținta 192 - contribuabili persoane juridice înrolați suplimentar în SPV (valoarea de pornire 509.679, țintă 1.009.679); ii) Jalon 193 - Intrarea în vigoare a cadrului juridic aplicabil care definește criteriile de risc pentru clasificarea contribuabililor; iii) Jalon 194 - Intrarea în vigoare a cadrului legal incident domeniului de activitate al structurilor de control fiscal; iv) Jalon 195 - Operaționalizarea Planului comun de acțiune al ANAF și al Inspecției Muncii pentru prevenirea și limitarea fenomenului de evaziune a muncii la gri/la negru; v) ținta 221 - numărul de case de marcat conectate la sistemul IT al ANAF, care vizează conectarea a 600.000 de case de marcat; vi) ținta 222 - ponderea numărului de desk-audituri raportată la numărul total de audituri efectuate de administrația fiscală – 30%.

Suplimentar, au fost îndeplinite o serie de măsuri și acțiuni de reformă:

- Implementarea unui serviciu webinar dedicat asistenței contribuabililor; Extinderea meniului sistemului IVR, pentru a fi oferite informații preînregistrate pentru următoarele domenii: Spațiul Privat Virtual, programare online, evitarea dublei impuneri, calendarul obligațiilor fiscale și modalități de efectuare a plăților către ANAF;
- Finalizarea sistemului informatic One Stop Shop conform cerințelor intracomunitare și naționale; Operaționalizarea sistemului SAF-T (Fișierul Standard de Control Fiscal); Implementarea Sistemul național privind factura electronică RO e-Factura, operațional din noiembrie 2021;

- Finalizarea proiectului “Dezvoltarea de instrumente pentru creșterea conformării în domeniul impozitului pe veniturile persoanelor fizice în România”, ce sta la baza Strategiei de creștere a conformării la impozitul pe venit, precum și la derularea a trei proiecte pilot de stimulare a conformării în domeniul veniturilor realizate din chirii, meditații și servicii de înfrumusețare;
- Demararea implementării proiectului “Creșterea eficienței în activitatea de control fiscal”, prin care s-a asigurat îndeplinirea jalonului 194 din PNRR, privind revizuirea și modificarea cadrului legislativ, metodologic și procedural al activității de control fiscal;
- Adoptarea OUG nr. 41/2022 pentru instituirea “Sistemului național privind monitorizarea transporturilor rutiere de bunuri cu risc fiscal ridicat RO e-Transport”; Implementarea proiectului “Îmbunătățirea sistemului de monitorizarea tranzacțiilor intracomunitare (SIMTIC)”;
- Consolidarea administrării marilor contribuabili; Dezvoltarea unui model alternativ de calcul al gap-ului de TVA, descompus pe sectoare economice relevante.

Dezvoltarea soluțiilor digitale integrate va permite utilizarea la maximum a datelor și informațiile disponibile. Transformarea digitală a ANAF, prin soluții digitale integrale, oferă o experiență pozitivă din perspectiva accesării serviciilor digitale de către contribuabili, prin transformarea SPV în modalitatea principală de interacțiune a contribuabililor cu ANAF. Utilizarea digitalizării pentru domeniile funcționale ale administrației fiscale conduce la optimizarea aplicațiilor informatice existente și creșterea gradului de automatizare a funcțiilor operaționale ale ANAF (servicii fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni – SFERA; re-proiectarea și optimizarea sistemului informatic Value Added Tax Information Exchange Sistem etc).

Modalitatea de investigare a comportamentelor fiscale necorespunzătoare va aduce cu certitudine o eficiență sporită în ceea ce privește colectarea veniturilor la bugetul general consolidat. Combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a evaziunii fiscale implică utilizarea unor instrumente digitale de control fiscal: DESK-AUDIT (la finele anului 2025 ponderea numărului de desk-audituri raportată la numărul total de audituri efectuate de administrația fiscală – 60%); factura electronică (implementarea sistemului de facturare electronică - platforma informatică business-to-business și business-to-consumer); valorificare date din instrumente precum: case de marcat interconectate, SAF-T (fișierul standard de control fiscal), RO e-Transport. Obiectivul ANAF de a veni în sprijinul conformării contribuabililor și menținerii unui mediu economic echitabil implică reformarea managementului riscului de neconformare fiscală, prin implementarea unui mecanism anual de analiză și evaluare, în vederea adaptării la noile tendințe și cerințe exprimate de către parteneri.

ANEXE

Tabel nr. 1a – Proiecții macroeconomice

	Codul Sec	2022	2022	2023	2024	2025	2026
		Nivel ¹⁾ Mld. lei	Modificare procentuală				
1. PIB real	B1*g	1.243,7	4,7	2,8	4,8	5,0	4,6
2. PIB nominal	B1*g	1.409,8	18,7	12,9	10,5	8,8	8,0
Componentele PIB-ului real							
3. Cheltuielile consumului privat	P3	893,2	5,5	2,7	4,8	4,9	4,5
4. Cheltuielile consumului public	P3	236,3	4,3	1,7	2,8	1,6	2,0
5. Formarea brută de capital fix	P51	351,6	8,0	6,8	8,8	9,1	7,3
6. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori (% din PIB)	P52+ P53	25,6	-0,6	-0,2	-0,1	0,0	0,0
7. Exporturi de bunuri și servicii	P6	605,8	9,6	4,0	5,2	5,7	5,1
8. Importuri de bunuri și servicii	P7	702,7	9,9	4,7	6,0	6,2	5,5
Contribuții la creșterea PIB							
9. Cererea internă finală		1.481,1	6,1	3,7	5,7	5,7	5,1
10. Modificarea stocurilor și achiziții nete de valori	P52+ P53		-0,6	-0,2	-0,1	0,0	0,0
11. Export net	B11		-0,7	-0,6	-0,7	-0,6	-0,5

Nivelul real al PIB-ului și al componentelor sale este în prețurile anului precedent.

Tabel nr. 1b – Evoluția prețurilor

	2022	2023	2024	2025	2026
	Modificare procentuală				
1. Deflatorul PIB	13,4	9,7	5,4	3,6	3,3
2. Deflatorul consumului privat	14,2	10,0	5,3	3,1	2,9
3. Indicele armonizat al prețurilor de consum	12,0	10,7	5,4	3,2	2,9
4. Deflatorul consumului public	7,8	8,0	5,2	3,0	3,0
5. Deflatorul investițiilor	15,5	7,8	4,4	3,3	2,6
6. Deflatorul exportului (bunuri și servicii)	14,6	6,8	4,4	3,0	2,3
7. Deflatorul importului (bunuri și servicii)	16,2	5,1	3,3	1,8	1,4

Tabel nr. 1c - Evoluția pieței forței de muncă

	CODUL SEC	2022	2022	2023	2024	2025	2026
		Nivel mii pers.	Modificare procentuală				
1. Populația ocupată totală ¹⁾		8635,9		0,5	1,0	1,1	0,8
2. Populația ocupată, mii ore lucrate ²⁾		15615718,4					
3. Rata șomajului -% ³⁾		464.4	5,6	5,4	4,9	4,5	4,4
4. Productivitatea muncii ⁴⁾			4.6	2,3	3,8	3,9	3,8
5. Productivitatea muncii orare ⁵⁾			4.4	2,3	3,8	3,9	3,8
6. Compensația salariaților mil. lei	D1	493.873,4	12,9	13,4	12,4	11,0	9,9
7. Compensația pe salariat - lei		72.558,0	11,1	12,0	10,1	8,6	8,1

¹⁾ Populația ocupată, definiția pentru conceptul intern din conturi naționale

²⁾ Definiția din conturi naționale

³⁾ Definiția armonizată cu Eurostat (Labour Force Survey – AMIGO)

⁴⁾ PIB real pe persoană ocupată

⁵⁾ PIB real pe oră lucrată

Tabel nr. 1d – Balanțele sectoriale

% din PIB	CODUL SEC	2022	2023	2024	2025	2026
1. Soldul net, față de restul lumii	B9	-6,8	-5,3	-4,8	-4,1	-3,4
Din care:						
- balanța bunurilor și serviciilor		-6,9	-6,3	-6,1	-5,8	-5,5
- balanța veniturilor primare și a veniturilor secundare		-2,4	-1,9	-1,6	-1,4	-1,2
- contul de capital		2,5	2,8	3,0	3,2	3,3
2. Soldul net al sectorului privat	B.9					
3. Soldul net al sectorului guvernamental	EDP B.9	-6,2	-4,4	-3,0	-2,9	-2,9
4. Discrepanța statistică						

Tabel nr. 2a – Proiecția bugetului consolidat

	CODUL SEC	2022	2022	2023	2024	2025	2026
		NIVEL MIL.LEI	% din PIB				
Soldul net (EDP B9), pe sub- sectoare							
1. Buget consolidat	S.13	-87064,0	-6,18	-4,40	-2,95	-2,90	-2,90
2. Administrația centrală	S.1311	-86141,1	-6,1	-4,4	-3,0	-2,9	-2,9
3. Administrația de stat	S.1312	M	M	M	M	M	M
4. Administrația locală	S.1313	875,9	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
5. Fonduri de asigurări sociale	S.1314	-1798,8	-0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Buget consolidat (S13)							
6. Încasări totale	TR	472465,5	33,51	33,95	33,97	34,06	34,23
7. Cheltuieli totale	TE ¹⁾	559529,5	39,69	38,35	36,92	36,96	37,13
8. Soldul net	EDP B.9	-87064,0	-6,18	-4,40	-2,95	-2,90	-2,90
9. Dobânzi	EDP D.41	16975,8	1,2	1,7	1,7	1,6	1,6
10. Balanța primară ²⁾		-70088,2	-5,0	-2,7	-1,3	-1,3	-1,3
11. One-off și alte măsuri temporare ³⁾							

Componente de venituri selectate							
12. Impozite totale (12=12a+12b+12c)		234256,0	16,6	16,3	16,0	16,0	16,1
12a. Impozite pe producție și import	D.2	150422,3	10,7	10,7	10,7	10,7	10,7
12b. Impozite curente pe venit, avere, etc.	D.5	83833,7	5,9	5,6	5,3	5,3	5,4
12c. Taxe pe capital	D.91						
13. Contribuții sociale	D.61	150141,0	10,6	10,6	10,6	10,7	10,8
14. Venituri din proprietate	D.4	15320,4	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2
15. Alte ⁴⁾		72748,1	5,2	5,9	6,2	6,2	6,2
16=6. Venituri totale	TR	472465,5	33,5	33,9	34,0	34,1	34,2
Componente de cheltuieli selectate							
17. Remunerare angajați + consum intermediar	D.1+P.2	220326,3	15,6	14,9	14,4	13,8	13,4
17a. Remunerare angajați	D.1	139144,2	9,9	9,5	9,2	8,8	8,5
17b. Consum intermediar	P.2	81182,1	5,8	5,4	5,2	5,1	4,9
18. Contribuții sociale (18=18a+18b)		188817,5	13,4	12,4	11,8	11,7	11,7
din care Ajutoare de șomaj ⁵⁾		1031,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
18a. Transferuri sociale în natură	D.631 1, D.631 2, D.631 31	16283,0	1,2	1,0	0,7	0,7	0,7
18b. Transferuri sociale, altele	D62	172534,5	12,2	11,3	11,1	11,0	11,0
19=9. Dobânzi	EDP D.41	16975,8	1,2	1,7	1,7	1,6	1,6
20. Subvenții	D.3	16768,0	1,2	0,8	0,6	0,6	0,6
21. Formarea brută de capital fix	P.51	59404,3	4,2	5,2	5,5	6,3	7,0
22. Transferuri de capital	D.9	28938,6	2,1	1,5	1,4	1,4	1,3
23. Altele ⁶⁾		28299,0	2,0	1,8	1,6	1,6	1,6
24=7. Cheltuieli totale	TE1	559529,5	39,7	38,3	36,9	37,0	37,1

¹⁾ Ajustate cu fluxul net de swap, adică TR-TE=EDP B9

²⁾ Balanța primară este calculată ca (EDP B9, punctul 8) plus (EDP D.41, punctul 9)

³⁾ Semnul plus înseamnă reducerea deficitului ca urmare a măsurilor *one-off*

⁴⁾ P.11+P.12+P.131+D.39+D.7+D.9 (diferit de D.91)

⁵⁾ Include beneficiile în numerar (D.621 și D.624) și în natură (D.631), legate de ajutoarele de șomaj

⁶⁾ D.29+D4 (diferit de D.41)+D.5+D.7+D.9+P.52+P.53+K.2+D.8

Tabel nr. 2b – Proiecții în situația păstrării politicilor actuale¹

	2022	2022	2023	2024	2025	2026
	Nivel	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB	% din PIB
1. Total venituri în situația păstrării politicilor actuale	472465,5	33,51	33,95	33,97	34,06	34,23
2. Total cheltuieli în situația păstrării politicilor actuale	559529,5	39,69	38,35	36,92	36,96	37,13

¹⁾ Proiecțiile trebuie să înceapă la momentul la care Programul de stabilitate sau convergență este redactat și arată trendul veniturilor și cheltuielilor presupunând ca nu are loc "nici o modificare de politici". Prin urmare, cifrele pentru X-1 vor corespunde cu datele actuale pentru venituri și cheltuieli.

Tabel nr. 3 – Cheltuieli ale administrației publice, după funcție, % din PIB

	COD COFOG	2021	2026
1. Servicii publice generale	1	5,0	n.a.
2. Apărare	2	1,9	n.a.
3. Ordine publică și siguranță	3	2,3	n.a.
4. Relații economice	4	5,8	n.a.
5. Protecția mediului	5	0,7	n.a.
6. Servicii domiciliare și comunitare	6	1,1	n.a.
7. Sănătate	7	5,5	n.a.
8. Recreere, cultură și religie	8	0,9	n.a.
9. Învățământ	9	3,2	n.a.
10. Protecție socială	10	13,4	n.a.
11. Total cheltuieli	TE	39,8	n.a.

Tabel nr. 4 – Evoluția datoriei guvernamentale

% DIN PIB		CODUL SEC	2022	2023	2024	2025	2026
1. Datoria guvernamentală brută ¹⁾			47,3%	47,1%	46,1%	45,8%	45,4%
2. Modificarea datoriei guvernamentale	datoriei	Puncte procentuale	-1,3	-0,2	-1,0	-0,3	-0,4
Contribuția la modificarea datoriei brute							
3. Balanța primară ²⁾			-5,0%	-2,7%	-1,3%	-1,3%	-1,3%
4. Dobânda ³⁾		EDP D.41	1,2%	1,7%	1,7%	1,6%	1,6%
5. Ajustări stoc-flux			-7,5%	-4,6%	-4,0%	-3,2%	-3,3%
<i>Din care:</i>			-0,1%	-0,1%	-0,1%	0,0%	0,0%
- Diferențe între dobânzi plătite și accrual ⁴⁾							
- Acumularea netă de active financiare ⁵⁾			0,0%	-0,3%	0,0%	0,0%	0,0%
<i>din care:</i>							
- din privatizare			0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
- Efecte ale evaluării și altele ⁶⁾			-7,4%	-4,2%	-3,9%	-3,2%	-3,3%
p.m. rata dobânzii implicite asupra datoriei ⁷⁾			2,9%	4,1%	3,9%	3,9%	3,8%
Alte variabile relevante							
6. Active financiare lichide ⁸⁾		% în PIB	7,5%	6,3%	6,0%	5,5%	5,1%
7. Datoria financiară netă (7=1-6)		% în PIB	39,8%	40,8%	40,1%	40,3%	40,3%
8. Amortizarea datoriei (obligații existente) începând cu finele anului anterior ⁹⁾		% în PIB	5,5%	6,6%	3,9%	2,9%	2,7%
9. Procent din datorie denominată în valută		% în datorie	54,1%	52,8%	52,9%	52,7%	51,9%
10. Maturitate medie ¹⁰⁾		ani	7,3	7,3	7,3	7,3	7,3

¹⁾ Definit conform Regulamentului 3605/93 (nu este concept ESA)

²⁾ Conform poz10 din tabelul 2a

³⁾ Conform poz 9 din tabelul 2a

⁴⁾ Diferențele privind cheltuieli cu dobânzile, alte cheltuieli și venituri pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință

⁵⁾ Active lichide (valută), obligațiuni guvernamentale, active în țări terțe, întreprinderi controlate de stat și diferența dintre activele cotate și cele necotate pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință

⁶⁾ Modificări datorate variației ratelor de schimb și operării pe piața secundară pot fi distinse atunci când sunt relevante sau în cazul în care raportul datorie în PIB este peste valoarea de referință

⁷⁾ Variabila proxy asociată este reprezentată de raportul dintre plățile anuale de dobânzi și soldul de datorie din anul precedent

⁸⁾ AF1, AF2, AF3 (consolidate la valoarea de piață), AF5 (dacă este cotată la bursă; inclusiv acțiunile fondurilor mutuale).

⁹⁾ Indicator calculat pe baza soldului datoriei la 31.12.2021

¹⁰⁾ Maturitate medie ramasă.

Tabel nr. 5 – Evoluții ciclice

% DIN PIB	CODUL SEC	2022	2023	2024	2025	2026
1. Creșterea reală PIB (%)		4,7	2,8	4,8	5,0	4,6
2. Soldul net consolidat	EDP B.9	-6,2	-4,4	-3,0	-2,9	-2,9
3. Cheltuieli cu dobânzi	EDP D.41	1,20	1,70	1,66	1,65	1,61
4. Măsuri temporare și <i>one-off</i> ¹⁾						
5. Creșterea PIB potențial (%)		3,6	4,0	4,2	4,2	3,8
Contribuții:						
- muncă		0,2	0,4	0,3	0,1	-0,2
- capital		1,8	1,9	2,0	2,2	2,2
- productivitatea totală a factorilor		1,5	1,7	1,8	1,9	1,9
6. Output gap		-1,8	-2,9	-2,3	-1,5	-0,7
7. Componenta ciclică		-0,6	-0,9	-0,7	-0,5	-0,2
8. Sold ajustat ciclic (2-7)		-5,6	-3,5	-2,2	-2,4	-2,7
9. Sold primar ajustat ciclic (8+3)		-4,41	-1,78	-0,56	-0,77	-1,05
10. Sold structural (8-4)		-5,6	-3,5	-2,2	-2,4	-2,7

¹⁾ Un semn plus înseamnă măsuri *one-off* de reducere a deficitului bugetar

Tabel nr. 6 – Diferențe față de varianta precedentă

	CODUL SEC	2022	2023	2024	2025	2026
Creșterea PIB real (%)						
Varianta precedentă		2,9	4,4	4,8	4,5	
Varianta actualizată		4,7	2,8	4,8	5,0	4,6
Diferența		1,8	-1,6	0,0	0,5	
Balanța bugetară (% din PIB)						
Varianta precedentă		-6,2	-4,4	-3,0	-2,9	
Varianta actualizată		-6,2	-4,4	-3,0	-2,9	-2,9
Diferența		0,0	0,0	0,0	0,0	
Datoria guvernamentală brută (% din PIB)						
Varianta precedentă		49,4	49,7	49,4	48,9	
Varianta actualizată		47,3	47,1	46,1	45,8	45,4
Diferența		-2,1%	-2,6%	-3,3%	-3,1%	

Tabel nr. 7 – Sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice

% DIN PIB	2007	2010	2020	2030	2040	2050	2060	2070
Cheltuieli totale								
Din care: Cheltuieli legate de vârstă	12,9	17,2	16,9	20	21,7	22,6	21,8	20
- Cheltuieli cu pensiile	6,1	9,4	9,8	12,9	14,2	14,8	13,6	11,9
- Cheltuieli cu asigurările sociale								
Pensii pentru limita de vârstă și anticipate	5	7,8	8,8	10,4	11,7	12,3	11,4	9,8
Alte pensii (invaliditate, urmași)	1,1	1,6	1	1,3	1,3	1,2	1,1	1
Pensii ocupaționale (dacă țin de administrația centrală)								
- Îngrijirea sănătății	3,5	3,7	4,3	4,3	4,6	4,8	4,9	4,9
- Îngrijirea pe termen lung (anterior inclusă la „îngrijirea sănătății”)	0,5	0,6	0,4	0,4	0,5	0,7	0,8	0,8
- Cheltuieli cu educația	2,8	3,5	2,5	2,4	2,3	2,3	2,4	2,4
Alte cheltuieli legate de vârstă								
Cheltuieli cu dobânzile								
Venituri totale								
Din care venituri din proprietăți								
Din care: din contribuțiile la pensii (sau contribuții sociale, după caz)	6,1	6,2	7,2	6,8	6,5	6,5	6,5	6,5
Active ale fondurilor pentru rezervele de pensii								
Din care active consolidate ale fondurilor pentru pensiile publice (alte active decât pasivele administrației centrale)								

Reformele sistemice ale pensiilor¹⁾									
Contribuții sociale direcționate către sistemul pensiilor private obligatorii ²⁾	0	0,3	0,9	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Cheltuieli cu pensiile plătite de către sistemul pensiilor private obligatorii ³⁾	0	0	0	0	0,3	0,7	1	1,1	1,1
Ipoteze									
Rata de creștere a productivității muncii (pe oră)	5,5	2,6	3,4	3,7	2,3	2,2	1,9	1,5	
Creșterea reală a PIB	7,2	-0,2	-6	2,8	1,2	1,1	1,2	1,1	
Rata de participare în rândul bărbaților (20-64 ani)	76,4	79,1	84,3	84	84,1	84,8	85,5	85,1	
Rata de participare în rândul femeilor (20-64 ani)	61,2	60,2	63,9	64,1	63,6	65	66,2	65,8	
Rata totală de participare (20-64 ani)	68,7	69,7	74,3	74,3	74,3	75,5	76,4	76	
Rata șomajului – BIM	6,3	7	6,1	4,4	4,4	4,4	4,3	4,4	
Populația în vârstă de 65 ani și peste din populația totală	15,1	16,1	19,2	21,8	26,9	30,7	32,2	31,5	

Ritmurile medii se referă la perioada dintre anii menționați. Pentru perioada de prognoză ritmurile sunt calculate pe baza PIB-ului potențial estimat în cadrul exercițiului de evaluare a sustenabilității finanțelor publice 2021.

¹⁾ Reformele sistemice ale pensiilor se referă la reformele pensiilor care introduc un sistem multi-pilon, ce include un pilon obligatoriu cu fond propriu total

²⁾ Contribuții sociale sau alte venituri încasate la pilonul obligatoriu cu fond propriu total, pentru acoperirea obligațiilor legate de pensii, atrase în conformitate cu reforma sistemică

³⁾ Cheltuieli cu pensiile sau alte beneficii sociale plătite de către pilonul obligatoriu cu fond propriu total, în legătură cu obligațiile legate de pensii, atrase în conformitate cu reforma sistemică

Sursa: Ageing Report 2021

Tabel nr. 7a – Obligații potențiale

% din PIB	2022	2023
Garanții publice*)	4,4%	3,6%
<i>Din care: legate de sectorul financiar</i>	0,0%	0,0%

*) aferente sectorului administrației publice, cu eliminarea garanțiilor acordate între entități ale sectorului administrației publice.

Tabel nr. 8a – Impactului RRF asupra proiecțiilor programului - GRANT

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Venituri din subvenții RRF (% din PIB)							
Subvenții din RRF așa cum sunt incluse în proiecțiile de venituri		0,0%	0,0%	0,8%	1,0%	0,9%	1,1%
Plățile în numerar ale subvențiilor din RRF de la UE							
Cheltuieli finanțate prin subvenții RRF (% din PIB)							
Compensația angajaților D.1							
Consum intermediar P.2							
Plăți sociale D.62 + D.632							
Cheltuieli cu dobânzi D.41							
Subvenții, de plătit D.3							
Transferuri curente D.7							
CHELTUIELI CURENTE TOTALE		0,0%	0,0%	0,2%	0,2%	0,1%	0,1%
Formarea brută de capital fix P.51g							
Transferuri de capital D.9							
CHELTUIELI TOTALE DE CAPITAL		0,0%	0,0%	0,6%	0,8%	0,8%	0,7%
Alte costuri finanțate prin subvenții RRF (% din PIB) 1							
Reduceri ale veniturilor fiscale							
Alte costuri cu impact asupra veniturilor							
Tranzacții financiare							

1 Aceasta acoperă costurile care nu sunt înregistrate ca cheltuieli în conturile naționale

Tabel nr. 8b – Impactului RRF asupra proiecțiilor programului – ÎMPRUMUT

	2021	2022	2023	2024	2025	2026	
Fluxul de numerar din împrumuturile RRF proiectate în program (% din PIB)							
Plăți de împrumuturi din RRF de la UE			1,0%	0,6%	1,3%	0,9%	0,5%
Rambursări de împrumuturi RRF către UE							
Cheltuieli finanțate prin subvenții RRF (% din PIB)							
Compensația angajaților D.1							
Consum intermediar P.2							
Plăți sociale D.62 + D.632							
Cheltuieli cu dobânzi D.41							
Subvenții, de plătit D.3							
Transferuri curente D.7							
CHELTUIELI CURENTE TOTALE		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Formarea brută de capital fix P.51g							
Transferuri de capital D.9							
CHELTUIELI TOTALE DE CAPITAL		0,0%	0,0%	0,2%	0,4%	0,9%	1,5%
Alte costuri finanțate prin subvenții RRF (% din PIB) 1							
Reduceri ale veniturilor fiscale							
Alte costuri cu impact asupra veniturilor							
Tranzacții financiare					0,1%	0,1%	0,2%

1 Aceasta acoperă costurile care nu sunt înregistrate ca cheltuieli în conturile naționale